

**INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK
OCH SPECIALPEDAGOGIK**

EN LITEN STUDIE OM STUDIERO

INTERVJUER OCH OBSERVATIONER I EN KLASS I ÅRSKURS

6

Ann-christin Mertala & Jenny Ferlin

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	LAU927
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2019
Handledare:	Rolf Lander
Examinator:	Staffan Stukåt

Sammanfattning

Titel: Studiero - en liten studie om studiero. Intervjuer och observationer i en klass i årskurs 6.

Författare: Ann-christin Mertala & Jenny Ferlin

Typ av arbete: Examensarbete 15hp

Handledare: Rolf Lander

Examinator: Staffan Stukát

Nyckelord: Studiero, klassrumsledning

Denna studie gjordes efter att vi läst Skolinspektionens (2016) rapport angående studiero i svenska klassrum. Vi båda arbetar som obehöriga lärare samtidigt som vi studerar för att få behörighet. Under en av våra kurser gjorde vi en pilotstudie tillsammans med några andra studenter där vi undersökte vad eleverna ansåg vad studiero är, däribland ansåg eleverna att lektionsintroduktionen är viktig för att lektionen skall fungera. Svaren vi fick i undersökningen ökade även vår nyfikenhet på hur studieron såg ut i klassrum.

I den här studien har vi intervjuat två lärare som arbetar i samma klass. Vi gjorde också sex stycken observationer i klassen när dessa lärare undervisade. Vi ville få svar på våra frågeställningar:

- Vad innebär studiero för lärare i år 6?
- Hur arbetar lärare i år 6 för att uppnå en hög studiero?
- Vilka faktorer i klassrumsmiljön kan gynna samt missgynna hög studiero?

De huvudsakliga slutsatserna vi kan dra av vår undersökning är att det kan vara stor skillnad mellan vad lärarna beskriver och det som vi ser. Studiero för lärare i år sex innebär en lugn och miljö där eleverna ska ha möjlighet att lära sig. Arbetet för att uppnå en god studiero innefattade välplanerade lektioner, varierande arbetssätt och goda elevrelationer. Hungriga och trötta elever samt dåligt planerade lektioner, brist på struktur och genomgångar är faktorer som påverkar klassrumsmiljön negativt. Faktorer som påverkade klassrumsmiljön positivt är när ovan nämnda saker fungerar.

Förord

Vi vill tacka Rolf Lander för hans handledarroll och stöd under hela uppsatsprocessen. Vi har fått stor hjälp med att hitta relevant litteratur samt hjälp med att läsa igenom texter och fått synpunkter på vårt arbete.

Innehållsförteckning

Inledning.....	6
2 Bakgrund.....	7
3 Litteraturoversikt.....	9
3.1 Skolinspektionen.....	9
3.2 Lärare- och elevrelationer samt klassrumsklimat.....	10
3.3 Auktoritet.....	11
3.4 Arbetsro i svenska klassrum.....	12
3.5 Digitalisering och fokus.....	13
3.6 Summering av aspekter i koppling till den egna studien.....	14
4 Syfte.....	16
5 Teori.....	17
5.1 Studiero - faktorer från tre olika perspektiv.....	17
5.2 Synen på relationernas betydelse.....	18
5.3 Teoriernas betydelse för den egna studien.....	19
6 Metod.....	20
6.1 Undersökningsgrupp.....	20
6.2 Genomförande och analys av datamaterial.....	21
6.3 Etiska principer.....	22
6.4 Studiens tillförlitlighet.....	22
7 Resultat och analys.....	24
7.1 Vad innebär studiero för lärare i år 6?.....	24
7.2 Hur arbetar lärare i år 6 för att uppnå en hög studiero?.....	24
7.2.1 Lektionsstruktur.....	24
7.2.2 Arbetsformer.....	25
7.2.3 Relationer.....	25
7.2.4 Regler.....	26
7.3 Vilka faktorer kan gynna hög studiero?.....	27
7.4 Vilka faktorer kan missgynna en hög studiero?.....	27
8 Diskussion och slutsatser.....	29
8.1 Vad innebär studiero för lärare i år 6?.....	29
8.2 Hur arbetar lärare i år 6 för att uppnå en god studiero?.....	29
8.3 Vilka faktorer i klassrumsmiljön kan gynna studiero?.....	31
8.4 Vilka faktorer kan missgynna studiero?.....	31
8.5 Sammanfattning.....	31
8.9 Metoddiskussion.....	32
Referenslista.....	33

Bilagor: Intervjufrågor 36

Inledning

Enligt lag är skolan skyldig att se till att skapa arbetsro och trygghet i skolan. (Skolverket, 2011).

Skolinspektionen gjorde 2016 en undersökning med syftet att bland annat undersöka hur lärare främjar och bibehåller arbetsro i klassrummen. Att elever har en trygg lärmiljö är viktig för deras mående, men även för att de ska kunna få de kunskaper och nå de mål som krävs för en fortsatt utbildning. Miljön i klassrummet bör alltså vara stimulerande samtidigt som det sociala klimatet i klassrummet är av stor betydelse. (Skolinspektionen, 2016).

I en artikel i Lärarnas Tidning (2014, maj) kan man läsa att ett stort antal lärare anser att det inte är tillräcklig ordning och reda i skolan. Flera lärare känner att de saknar kompetens för att förhindra konflikter och mobbing. Även ett stort antal elever menar att det är allt för många lektioner där det är dåligt eller ingen studiero (Arevik, 2014). Skolan ska låta eleverna vara delaktiga i planering och utvärdering i skolan (Skolverket, 2011). Att lärare arbetar som handledare istället för som ledare kan enligt artikeln i Lärarnas Tidning (2014, maj), vara ett stort problem. Enligt artikeln är det bara en del av eleverna som gynnas av detta (Arevik, 2014).

Även den fysiska studiemiljön är enligt artikeln i Skolvärlden (2019, januari) viktig. Att inte ha saker uppe, som inte har med undervisningen att göra, samt färgval, god ventilation samt hur möbleringen ser ut är viktiga faktorer ur det fysiska perspektivet (Wallin, 2019).

Under hösten gjorde vi tillsammans med några andra kurskamrater en mindre undersökning, med ett antal elever från våra olika skolor. Frågeställningen berörde studiero i klassrummet med sju stycken påstående gällande faktorer som kan påverka studieron i klassrummet. Resultatet tydde på att samtliga deltagare har ett behov av att uppnå studiero i klassrummet. Samtidigt skiljer det sig åt hur viktiga de olika faktorerna är för respektive elev. Intervjuerna tydde på att de deltagande eleverna upplevde både liknande och olika uppfattningar gällande vad god studiero betyder för dem samt hur de ska tillgodose. Vi båda reflekterade kring det resultat vi hade fått ifrån enkät och intervjustudien. Detta ökade vårt intresse för området. Vad innebär studiero? Hur ser studieron ut i olika klassrum? Hur arbetar man i olika klassrum för att nå en god studiero? Vi bestämde oss för att observera arbetsron i klassrum och intervjuade elevernas lärare. I den här uppsatsen kommer vi att skriva om vad vi såg i de klassrum vi observerade utifrån ovanstående punkter samt vad lärarna vi intervjuade ansåg om vad studiero innebär och hur man uppnår det.

2 Bakgrund

Skolan är enligt lag skyldig att skapa arbetsro och trygghet i skolan (Skolverket, 2011). Mellan 2013–2016 gjorde Arbetsmiljöverket inspektioner på drygt 30 procent av landets skolor. Det visade sig att nio av tio skolor brast på flera punkter. Bristerna som visade sig var dålig ventilation, ohälsosam arbetsbelastning, buller samt brister vad gäller rutiner vid våld och hot (Arbetsmiljöverket, 2017). Enligt en artikel i Lärarnas tidning (2014, maj), säger en stor del av både lärare och elever att det ska vara mer ordning och reda i skolorna (Arevik, 2014).

Sedan flera år tillbaka skrivs det om bristerna i landets skolor, vad gäller kunskap, studiero och lärarbrist. Jan Björklund (tidigare skolminister) säger i en intervju att han vill att skolorna åter blir statliga för att komma tillrätta med de problem som dykt upp under åren i skolan (Sveriges Radio, 2013). Gustav Fridolin (tidigare skolminister) hade sina tankar om hur man skulle komma tillrätta med problemen medan han var utbildningsminister, men fortfarande kvarstår problemen i de svenska skolorna. Tidigare regeringar har försökt att få bukt med problemen genom att utse förstelärare, höja löner, införa legitimation för lärare och även ha fler vuxna i skolan. För att få fler legitimerade lärare har det också genomförts snabbspår för dem som tidigare läst, men hoppat av lärarutbildning och ändå fortsatt att arbeta inom skolan.

Skolan har genomgått en rad förändringar genom åren. Den har gått från att vara statligt styrd till att bli kommunal eller privat. Undervisningen har genom åren förändrats från att vara styrd från en kateder till att elever ska vara delaktiga i planering och utvärdering i skolan (Skolverket, 2011). Ordningsetyget, som tidigare fanns i skolorna, togs bort 1969. Läroplanen har ändrats vid ett flertal tillfällen likaså betygsskalor. Genom åren har det också skett förändring angående i vilka årskurser eleverna ges betyg, idag har vi betyg i årskurserna sex till nio. Vi har börjat gå från att ha läroböcker till digitala läromedel. Även skolans och lärares möjligheter att uppnå studiero har under åren förändrats. Tidigare hade man betyg i ordning och uppförande, något som idag är borttaget. Detta har Jan Björklund velat återinföra, men fått kritik för, både från lärare och elever. Lärare hade förr en annan möjlighet att avlägsna en stökig elev ut ur klassrummet. Vid flera tillfällen när lärare gjort det under senare tid har lärare blivit anmälda. Ett exempel på detta kan man läsa på Sveriges Radio (2019, mars). I en artikel i Svenska dagbladet (2018, april), säger Jan Björklund att han vill återinföra små grupper för utåttagande elever och elever med inlärningsvårigheter som ett steg i att öka studieron i klassrummen.

Ett annat fenomen som uppstått är att lärare numera både blir hotade och misshandlade. Ett exempel som Skolvärlden skriver om är när en lärare föste ut en stökig elev ur matsalen. Läraren blev då både hotad och misshandlad av eleven (2012, oktober). SVT skriver i en artikel om en lärare som blev misshandlad när han försökte avstyra ett bråk mellan två elever (2019, mars).

Karlberg, (universitetslektioner vid Uppsala universitet) säger i en intervju med Skolvärlden (2017, maj), att man behöver göra upp med vad han kallar för flumskolan. Enligt honom är ledarskapet mycket viktigt i läraryrket. För honom är ledarskapet viktigt för att nå studiero, ordning och reda, ett klassrumsklimat där alla får komma till tals. Han tar även upp vikten av struktur och regler. Studenter vid Uppsala universitet har fått möjlighet till att få extra utbildning i detta för att vara bättre förberedda då de ska ut som lärare.

Elever har rätt till att utbildas av lärare med rätt utbildning (Skolinspektionen, 2017). Som obehöriga räknas lärare utan legitimation och lärare som undervisar i ämnen de saknar behörighet i. Eftersom obehöriga lärare bara får anställas under en kortare period riskerar eleverna att få flera lärarbyten under sin utbildning. Enligt rapporten drabbas eleverna av lärarbristen genom att undervisningstid försvinner, brister i kvalitet vad gäller undervisning, men också betygsättning. För en god undervisning

krävs ett bra pedagogiskt ledarskap och ämneskunskaper. På de tjugoåtta skolor, som Skolinspektionen genomförde sin granskning på, visade det sig att färre än varannan skola gav tillräcklig stöd för att planera och genomföra undervisningen (Skolinspektionen, 2017).

Skolinspektionen gjorde 2016 en undersökning på 30 olika skolor med syftet att bland annat undersöka hur lärare främjar och bibehåller arbetsro i klassrummen. Med studiero menar inspektionen att man minimerar störande inslag och fokuserar på undervisning. Det ska inte bara vara lugnt, eleverna måste även inhämta kunskap (Skolinspektionen, 2016). Minst fyra av tio lektioner som Skolinspektionen observerade visade på brister vad gällde tydlighet, mål, innehåll och struktur. Eleverna beskrev att de fick studiero om de fick tydliga instruktioner under lektionerna och om undervisande lärare tog ansvar för att det var ordning och reda under lektionerna. Elever berättade också om att de ansåg undervisningen enformig. Vid ett flertal tillfällen under observationerna kunde elever sitta och prata om helt andra saker än det som undervisningen handlade om eller så satt de helt sysslösa under en längre tid utan att undervisande lärare uppmärksammade det. De lektioner som under observationerna visade på god studiero, var välplanerade och både elever och lärare var aktiva.

I en artikel i Skolvärlden (2018, juli), står att varannan lärare har funderat på att lämna yrket. Skälet ska enligt artikeln vara att arbetsmiljön brister. Enligt artikeln säger även ett antal lärare att de saknar kompetens i hur man motverkar mobbing och kränkningar. I en artikel i Lärarnas tidning (2019, februari), berättas det om en skola där 83% av de lärare som svarade i en enkät, att de hade funderat på att sluta sitt arbete på skolan. Nio av tio ansåg att arbetsbelastningen var för hög. Dokumentation och rättningar var ett par saker som lärarna ansåg orsakade stress för dem. En av tre av de tillfrågade hade dessutom varit sjukskriven vid något tillfälle för just stress. 97% av de tillfrågade hade utsatts för hot och 47% av fysiska påhopp.

Sveriges kommuner och landsting ger i sin rapport en rad exempel på hur man ska kunna öka antalet lärare (Sveriges kommuner och landsting, 2018). De vill t.ex. via snabbspår utbilda utländska lärare och även lärare som arbetar inom skola, men som hoppat av sin utbildning, och få fler att söka lärarutbildningen. För att behålla lärare vill man förlänga arbetslivet och skapa en god miljö på arbetsplatsen. Med detta som bakgrund vill vi genomföra några klassrumsobservationer och ett par intervjuer med undervisande lärare för att se hur studieron ser ut i dessa klassrum och vad lärarna har för tankar om studiero och sitt arbete som lärare.

3 Litteraturoversikt

3.1 Skolinspektionen

Studiero är ett ämne som debatteras bland politiker, t.ex. i samband med Pisa-undersökningen (Arevik, 2014) samt av institutioner som Skolinspektionen. Skolinspektionen genomförde året 2016 en kvalitetsgranskning i syfte att undersöka skolors arbete för att främja och upprätthålla studiero i undervisningen (2016). Undersökningen genomfördes bland 30 skolhuvudmän samt 30 grundskolor i Sverige. Under den aktuella rubriken presenteras Skolinspektionens undersökning gällande studiero för att skapa en inblick i tidigare undersökningar i frågan. Syftet är också att skapa en förståelse för begreppet som kommer diskuteras djupare i anknytning till Fouganthines (2018) examensarbete.

Genom lektionsobservationer fick skolinspektionen data som gav det grundläggande och huvudsakliga underlaget för rapporten. Skolinspektionen har observerat samma elevgrupper hos olika lärare. Observationerna kompletterades med intervjuer och enkätresultat och gav följande resultat: Vid fyra av tio observerade lektioner uppnåddes inte studiero. Bland faktorer bakom detta fanns bristande tydlighet gällande lektionens mål och innehåll samt bristande struktur och fokus i lärarnas val av arbetsmetod. Lektionerna saknade även individanpassning, variation samt utmaningar (Skolinspektionen, 2016). Lektionsobservationerna visade också att det är vanligare att eleverna är sysslösa än att de stör lektionen med oväsentligt prat. Intervjuerna med eleverna visar också att de upplever lektionerna som enformiga, vilket i sin tur leder till att de kollar i sina mobiler. Observationen visade också att det dröjer innan läraren uppmärksammar de elever som sitter sysslösa (Skolinspektionen, 2016).

Skolinspektionens syfte var att undersöka om undervisningen vid de granskade skolorna anpassades till alla elevers möjligheter i en skolmiljö som kännetecknades av studiero. Undersökningen visar också att även undervisningen gynnas av tydligt fokus samt att den är varierande tillsammans med ytterligare faktorer som trygghet samt stödjande lärandemiljö. Skolinspektionen har observerat samma klasser hos olika lärares undervisningar. Observationsstudien resulterar i att klassen inte är den avgörande faktorn för fungerande eller icke-fungerande studiero. Vidare förklaras begreppet studiero som varierande beroende på person och situation (Skolinspektionen, 2016).

Rapporten delar med sig av situationer där studiero fungerar så som den ska samt situationer där studiero inte uppnås. Exempel på klassrumssituationer där det rådde studiero var de lektioner som hade en genomtänkt planering samt genomfördes med ett arbetssätt där eleverna var aktiva och engagerade. Lärarna hade också förmåga att hantera situationer som skulle kunna störa den rådande studieron. Skolinspektionens rapport visar vidare att en av förutsättningarna för att eleven ska kunna ta till sig samt utveckla kunskaper är en trygg och stärkande lärandemiljö samtidigt som det intellektuella klimatet utmanas.

Rapporten uppger att den vanligaste förekommande arbetsformen hos samtliga observerade lektionerna är det individuella arbetet. Ett längre pass eller återkommande lektioner med den här typen av arbete leder ofta till att eleverna inte kommer igång med arbetet eller att de längre fram tröttnar. På så vis ökar också oron i klassrummet, vilket kan innebära att läraren har svårigheter att hantera situationer samtidigt som hen skall uppmärksamma de elever som behöver stöd. Observationen kunde också se att en vanlig åtgärd i dessa sammanhang var återkommande tillsägelser till de enskilda ”störande” eleverna, eller samtliga. Rapporten menar att det är ger en kortvarig effekt. Lärarna använde sig också av metoden att försöka ändra elevernas beteende genom att be eleverna lägga ifrån sig mobilerna (Skolinspektionen 2016)

Vidare redogör rapporten för den regelbundna enkätundersökningen Skolinspektionen genomför. Den visar att de deltagande eleverna inte upplever studiero under lektionstid samt att de blir störda av ljudnivån och andra elever. Samtidigt visar också tidigare undersökningar att många lärare upplever att mycket tid av undervisningen går åt att skapa och återställa ordningen i klassrummet (Skolinspektionen, 2016).

Eleverna vid samtliga granskade skolor uppgav att studiero varierade beroende på lärare. De arbetsmetoder som lärare använde sig av för att skapa studiero var tydlighet i vad eleverna ska göra, tydligt ansvar för ordning och kanske det viktigaste, viljan att skapa en god relation med eleverna (Skolinspektionen, 2016).

Skolinspektionen lägger ansvaret för att säkerställa förutsättningar för studiero hos rektorn. Resultatet visar att på ett flertal av de granskade skolorna behöver styrningen förbättras samt uppföljningen av studiero fördjupas. Vidare förklarar rapporten att på nästan samtliga skolor har rektorn skapat modeller för att kunna följa upp undervisningen utifrån olika aspekter. De flesta rektorer utför återkommande besök i klassrummen för att skapa en uppfattning om kvalitén i undervisningen. Ett mindre antal skolor genomför återkommande och granskande elevenkäter, vars syfte är att ge rektorn en skolövergripande bild av hur eleverna uppfattar studieron på skolan. Skolinspektionens slutsatser är att i hälften av de granskade skolorna behöver rektorerna mer regelmässigt följa upp med en utredning av bakomliggande orsaker till de eventuella brister som råder i lärandemiljöerna.

3.2 Lärare- och elevrelationer samt klassrumsklimat

I tidningen "Learning and instruction", publicerades 2018 artikeln "Student misbehaviour and teacher well-being: Testing mediating role of the teacher-student relationship". Författarna bakom artikeln är Aldrup, K., Klusmann, U., Lüdtke, O., Göllner, R. och Trautwein, U. Artikelns fokus ligger vid lärarens mentala och fysiska hälsa kopplat till elevernas sämre uppförande. Aldrup m.fl. har även i artikeln diskuterat lärarens yrkesmässiga välbefinnande, vilket dels handlar om deras känslomässiga utmattning, men också den entusiasm de känner för sitt arbete. Aldrup m.fl. ser att det har en koppling till elevernas motivation och prestation (Aldrup m.fl 2018).

Vidare nämns ett flertal studier, vars fokus ligger vid att undersöka faktorer som är relaterade till lärarens välbefinnande. Aldrups m.fl. artikel visar bland annat att lärarens betygsättande eller värdering av elevernas dåliga beteende, specifikt pekar på en stressfull arbetsuppgift. Även konstanta rapporteringar om ett sämre välbefinnande när lärarna själva uppfattar en högre känsla av otillräcklighet, klassrumsstörningar och disciplinproblem (Aldrup m.fl., 2018).

Artikeln belyser vikten av en fortsatt undersökning av de psykologiska processer som ligger till grund för lärarens stressiga arbetsuppgifter, sämre välbefinnande samt känslan av att bli avvisad av sina elever. Aldrup m.fl. kopplar till Spilled, Koomen och Thijs (2011), som i sin tur föreslagit att lärarelevrelationerna är lösningen. Spilled m.fl. menar på att elevens dåliga beteende skapar lärarens upplevelse av avvisande, samt att det i sin tur hindrar läraren från att bygga en tillgiven relation med eleverna.

Som nämns tidigare i litteraturöversikten, är lärare- och elevrelationen en viktig del i undervisningen, likaväl är slutsatsen i Aldrup m.fl. att den relationen spelar roll för lärarens välbefinnande, likaväl som den är viktig för eleverna.

Även artikeln, "Classroom emotional climate, teacher affiliation, and student conduct", av Brackett, M.A., Reyes, M. R., Rivers, S. E., Elbertson, N. A. och Salovey, P. (2011), tar upp relationerna. Studien handlar om elevuppförande relaterat till lärarens sätt att anknyta till eleverna samt till klassrumsklimatet. Brackett m.fl. refererar till Noddings (1992) med hens uttalande att målen för skolan inte kan uppfyllas utan den sociala och emotionellt hälsosamma klassrumsmiljön. Artikeln stödjer sitt påstående genom att peka på att det känslomässigt stödjande klassrummet kan kopplas till bland annat ökad studentmotivation och engagemang, det vill säga vikten av en god fungerande relation samt dess inverkan på studiero. Brackett m.fl. (2011) refererar vidare till Pianta m.fl., (2008) som säger att kvaliteten på sociala och emotionella interaktioner i ett klassrum mellan lärare och elever skapar CEC, dvs the Classroom Emotional Climate. Pianta et al förklarar att CEC består av olika objektiva egenskaper i klassrummet som kan bedömas av observatörer. De menar att dessa egenskaper handlar om lärarens känslighet för studentbehov, lärarelevrelationer som är vänliga och vårdande, som uppmärksammar och uppmuntrar eleverna aktiva deltagande, samt avsaknaden av grövre disciplinära tillvägagångssätt (Hamre & Pianta, 2007).

Artikeln grundar sig på 2000 deltagande elever, från årskurs fem till sex från 90 olika klasser. Undersökningen genomfördes bland annat med hjälp av klassrumsobservationer. Data visar att en starkare relation mellan elever och lärare leder till högre betyg i elevuppförande (Brackett m.fl., 2011). Artikeln avslutas med hypotesen att klassrumsmiljöerna som bedömdes visade vara emotionellt stödjande på grund av sin positiva inverkan på elevernas beteende, som i sin tur innebar en respektfull attityd gentemot deras lärare (Brackett m.fl., 2011).

I Mlayehs uppsats (2018) framgår det att begreppen studiero och klassrumsklimat står nära varandra, men att dess innehåll trots det skiljer sig ifrån varandra. Termen klassrumsklimat omfattar dels psykosociala och fysiska aspekter, däribland relationer, ledarskap och klassrummets fysiska form. Mlayeh har här refererat till Gillen, Wright och Spink (2011): *Student perceptions of a positive climate for learning*. Som vi kan se innefattar termen klassrumsklimat fler aspekter, aspekter som vi också tror är viktiga för att undervisningen ska fungera väl. I texten används begreppet ”studiero” för ett tydligare och mer avgränsat arbete, men likt Mlayeh kommer begreppet klassrumsklimat innehåll vara användbart i vår studie för att vi ska kunna kolla på flera aspekter under observationer, på så vis kommer klassrumsklimat rymmas i termen studiero i vårt arbete.

Mlayeh diskuterar med hjälp av lärares intervjusvar när studieron störs. Den gemensamma slutsatsen bland respondenterna är att studieron uteblir är när fokus bland eleverna hamnar på något annat än lektionen. De två faktorer som nämns är irrelevanta samtal eller rörelser. Gällande ljudnivå anser respondenterna att studiero inte innebär absolut tystnad, snarare är det arbetsmomentet som avgör vilken ljudvolym och typ av samtal som är passande. Däremot menar de på att studieron långsamt kan förvärras i och med att ljudnivån kan öka. Vidare diskuterar Mlayeh utifrån Lindblad och Sahlström (1999) om den starka inramningens, det vill säga lärarens tydliga kontroll, betydelse för en fortsatt studiero.

3.3 Auktoritet

Vidare presenteras Judith L. Pace och Anette Hemmings artikel ”*Understanding Authority in Classrooms: A Review of Theory, Ideology, and Research*” från 2007. Pace och Hemmings använder sig av begreppet authority, som i det svenska språket kan översättas till myndighet eller auktoritet, något som helt enkelt handlar om ett slags styrande eller makt. Det begrepp som kommer att användas här *auktorit*. Pace och Hemmings går snabbt in på auktoritetens grundläggande vikt, samtidigt som den är problematisk och dåligt förstådd i klassrummet. Artikelns empiriska data och analyser visar på de utmaningar som råder i klassrumsförhållandena, som tyder på bristande uppmärksamhet av auktoritetens roll (Pace & Hemmings, 2007).

Pace och Hemming (2007) nämner samhällets förväntningar gällande lärarens roll och hans auktoritet i klassrummet. Bland annat handlar det om lärarens rättighet och ansvar att ta kontroll i klassrummet. Vidare menar Pace och Hemming att dessa förväntningar inte är lika enkla att leva upp till som man tycks tro i samhället. För att skapa förståelse för de utmaningar lärare ställs inför i klassrummet kommer här en redogörelse av begreppet auktoritet. Pace och Hemming har i sin artikel utgått från sociologen Metz, M. H. (1978).

Authority is distinguished . . . by the superordinate’s *right* to command and subordinate’s *duty* to obey. This right and duty stem from the crucial fact that the interacting persons share a relationship which exists for the service of a *moral order to which both owe allegiance*. This moral order may be as diffuse as the way of life of a traditional society or as specific as the pragmatic goals of a manufacturing organization. But in any case, all participants have a duty to help realize the moral order through their actions. (Metz, 1978)

Metz, M. H. (1978) menar i sin text att auktoritet handlar om rättigheter att utföra befallning, samt samhällets behov av ett sådant system för att uppnå en moralisk ordning i samhället. Det problematiska är att auktoriteten endast fungerar om underordnade ger sitt samtycke till den ledande rollen, samt att de accepterar det faktum att göra det som förväntas av dem (Pace & Hemmings, 2007) De

moraliska aspekterna handlar i sin tur om att gruppen, auktoriteten och de ”underordnade” delar samma syn på syften, värderingar och normer, som i sin tur leder till att gruppen med individer hålls ihop och uppnår instruktionens (i det här fallet, klassrummets) mål. Samtidigt poängterar Pace och Hemmings att det självklart kommer att uppstå konflikter även när de moraliska aspekterna är erkända.

Vad händer då i klassrummet, som gör att den här auktoriteten inte, eller delvis, inte fungerar? Pace och Hemming pekar bland annat på en pågående process mellan lärare och elever, innan lärarens auktoritet fastställs. Processen kan i sin tur ofta leda till konflikter som påverkar acceptansen av auktoriteten. Under den här processen pågår en interaktion mellan lärare och elever, som Pace och Hemmings kallas för en social konstruktion som byggs upp under en period.

3.4 Arbetsro i svenska klassrum

Litteraturoversikten fortsätter med en artikel från tidningen ”Lärarnas Tidning”, (Arevik, 2014). Artikeln belyser frågan hur arbetsro skapas i svenska klassrum. Artikeln har skrivits i syfte att problematisera den rådande bristen på studiero. Arevik har i sin artikel refererat till både Pisa-chefen, Schleicher som kopplade studiero till högre skolresultat, samt Jan Björklund som i sin tur menade på att studiero inte uppnås med hjälp av lagparagrafer (Arevik, 2014). Artikeln går vidare till Fjellkner, tidigare ordförande i Lärarnas Riksförbund, som påpekar att arbetsron är varierande. Fjellkner menar också att det faktum att många lärare upplever brist på arbetsro betyder att studiero är något som bör utredas.

Artikeln redovisar att nästan åtta av tio lärare instämmer i påståendet: ”Det ska vara mer ordning och reda i skolan”. Samtidigt uppger mellan 30 till 40 procent av eleverna att de aldrig eller nästan aldrig har arbetsro i klassrummet (Arevik 2014). Vidare presenteras siffror från högstadiet där resultatet visar på över 50 procent. Tidigare siffror visas dessvärre inte i artikeln, en jämförelse går därför inte att göra. Undersökningen visar också att 28 procent av eleverna, som upplever bristande arbetsro, har svårt att somna minst en gång i veckan. 20 procent av dem har ont i magen varje vecka.

Samtidigt som artikeln presenterar den bristande studieron i klassrummet, visar undersökningen även att de deltagande lärare även medger att det uppstår störande hög ljudnivå på mer än hälften av deras lektioner.

Arevik refererar till Skollagen som fastslår: ”Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.” Han fortsätter med att mena att rektorer bryter mot lagen. Artikeln poängterar också försök att motverka den rådande bristande studieron, bland annat lyfter den regeringens beslut att satsa på mindre klasstorlekar. Samtidigt lyfter Arevik frågan om det verkligen är där problematiken ligger, och hänvisar därmed till Blixt, lärare, skoldebattör och ledamot i Lärarnas ansvarsnämnd. Blixt (2014) håller med Arevik i den frågan och menar att satsning på mindre klasstorlekar är plakatpolitik Blixt ser en annan lösning, som ger lärarna större befogenhet att utföra sitt uppdrag i klassrummet. En befogenhet som kan liknas vid att kunna lyfta ut en elev från klassrummet. Karlberg, lektor i didaktik vid Uppsala universitet, reflekterar kring hur man kan skapa arbetsro i klassrummet, och menar att lärares ledarkompetens måste förändras och att lärare behöver reflektera mer över sitt ledarskap samt lära sig utvärdera det (Arevik, 2014). I samband med sitt uttalande menar Karlberg att det kollegiala utbytet i klassrummet, det vill säga när en kollega närvarar vid ett lektionstillfälle, med feedback, har i tidigare studier visat sig vara effektivt.

Artikeln går vidare till den tyske pedagogikprofessorn och ungdomskulturforskaren, Ziehe, som betonar att ramar, regler och ritualer är en nödvändighet i skolan. Eleverna behöver rutiner samt struktur för att det ska utvecklas en trygghet hos dem. Likt Skolinspektionens rapport talar Ziehe om elevernas behov av struktur och tydliga ramar, som är viktigt för elevens förmåga att skapa arbetsro. Annars kan det leda till att subgrupper tar över i klassrummet som i sin tur leder till ett osäkert klimat.

Frågan gällande hur studiero kan uppnås i det svenska klassrummet, fortsätter att diskuteras med Sernhede, sociolog och professor vid utbildningsvetenskapliga fakulteten på Göteborgs universitet. Han varnar för att skolan ska gå tillbaka till den traditionella typen av pedagogik för att uppnå studiero i

klassrummet. Varför han ser det som problematiskt är på grund av att samhället överlag inte har ett sådant auktoritetsmönster, att förankra det i skolans värld kan därför blir svårt. Sernhede lyfter istället att läraren måste ta del av de behov och intressen eleverna har idag, det betyder att läraren måste skapa kunskap och förståelse för eleven (Arevik, 2014).

Som avslutning konstaterar artikeln att det strukturerade klassrumsklimatet handlar om yrkesskicklighet, som kommer med tiden i läraryrket. Artikeln poängterar också att arbetsron i sin tur ständigt avgörs beroende på en mängd mikrohändelser som läraren måste fatta beslut om på ett par sekunder. Vidare berör artikeln vikten av trygga elever och att sätta tydliga gränser för att uppnå arbetsro i klassrummet. Artikeln delar med sig av respondenternas bästa tips för att skapa arbetsro, däribland betonas vikten av kollegornas samarbete och möjlighet att ta lärdom av varandra. Även att läraren hellre ska uppmärksamma elevernas positiva agerande än det negativa samt vikten av stimulerande arbetsuppgifter.

3.5 Digitalisering och fokus

"Pennan är mäktigare än tangentbordet", slutsatsen drog forskarna vid Princetonuniversitet i USA, efter ett experiment (Klingberg, 2019). Experimentet gick ut på att 66 studenter fick lyssna på en 15 minuters lång föreläsning samtidigt som de förde anteckningar med hjälp av dator eller penna och papper. Datorerna som användes var begränsade till att endast kunna föra anteckningar vid. Efter föreläsningen fick samtliga elever svara på en mängd frågor som handlade om faktainnehållet samt förståelse av innehållet. Resultatet visade att de två olika grupperna presterade likvärdigt när det gällde faktafrågorna, dock skiljde sig resultatet gällande frågorna om förståelse av innehållet. Gruppen, som hade använt sig av datorer, visade där ett sämre resultat.

Med artikeln "Skolan kör med förbundna ögon ner i digitaliseringen" i Svenska Dagbladet, fördjupar sig Klingberg, professor i kognitiv neurovetenskap vid Karolinska Institutet, i frågan om den digitaliserade skolvärlden, samt vilka konsekvenser det får på elevernas förmåga att prestera och inhämta kunskaper. Klingberg hänvisar till den kognitiva forskningen om hjärnans funktioner, som tyder på att distraktioner har en negativ påverkan på koncentrationsförmåga, problemlösningsförmåga och inläring (Klingberg, 2019). Klingberg förklarar det med hjärnans begränsade förmåga att bevara relevant information i huvudet, det som kallas för arbetsminneskapacitet. Klingberg, som även har forskat om hjärnans funktion, menar att när man utför två kognitiva krävande uppgifter samtidigt, sänks prestationen på dem båda. Vidare kopplar han irrelevanta distraktioner till försämrat arbetsminne och koncentrationsförmåga, som försämrar inläringen. Klingberg drar slutsatsen att kopplingen distraktioner, arbetsminne och inläring har viktiga följder för hur skolan bör organiseras. Det tyder även på att de verksamma inom skolan bör sträva efter klassrumssituationer som är lugna och fria från distraktioner.

Artikeln lägger sitt fokus vid de tekniska verktygen som kommer i vägen för elevernas möjlighet till att fokusera, inhämta och bearbeta information samt förmåga till problemlösning. Klingberg framför i artikeln hur digitaliseringen allt mer tar plats i skolan samt hur elevens användning av mobilen och sociala medier hämmar deras fortsatta utveckling. Klingberg pekar inte bara på hur elever aktivt väljer sociala medier istället för den egentliga uppgiften datorn, ipaden eller mobilen syftar till. Han hänvisar till forskare vid Vermont University i USA, vars studie undersökte vad universitetsstudenterna egentligen gjorde med sina laptops under föreläsningarna. Resultatet visade att under 42 procent av tiden använde de sina datorer till sådant som var irrelevant för föreläsningen. Trots detta bestod studenterna av motiverade som betalade höga avgifter för sina studier. Klingberg avslutar med: "Mängden irrelevant datoranvändande är förmodligen inte lägre hos omotiverade, svenska högstadieelever."

Går det att koppla Klingbergs artikel till frågan som studiero? Kollar man på Skolinspektionens rapport från 2016, uttrycker de följande definition om studiero: "Undervisning som är fri från störande inslag som har negativ inverkan på elevernas möjlighet att ägna sig åt lärande. En lärandemiljö där optimala studieförhållanden råder för en viss elevgrupp". Citatet kan, menar vi, kopplas till Klingbergs uttalande om den kognitiva forskningen, samt till forskarna vid Vermont University och deras studie.

I samband med intervjuer och enkäter medger elever att de ofta sitter med sina mobiler eller datorer, när de upplever rastlöshet. Samma rapport innehåller även observationer av elevbeteende, där observatören noterar att vid nio procent av lektionerna gör eleverna annat än vad de bör göra, bland annat samsättning med mobiltelefoner, datorer eller Ipad (Skolinspektionen, 2016).

Klingberg kritiserar även Skolverkets arbete för digitalisering i skolan. Han uttrycker en besvikelse över att de inte tar ett fullt ansvar i samband med deras tyckande om digitalisering. Bristen ligger vid att de inte tar hänsyn till studierna om vilka effekter digitaliseringen har på barnens lärande. Skolverket har på sin hemsida en mängd dokument, rapporter och filmklipp om digitaliseringens betydande roll i koppling till samhällsutvecklingen. (Skolverket, 2018) Dock problematiserar de inte användningen av digitalisering i skolan, inte heller utifrån elevernas och ungdomarnas perspektiv, som Klingberg gör i sin artikel.

3.6 Summering av aspekter i koppling till den egna studien

Litteraturen som nämns ovan har på ett eller annat sätt intresserat sig för läraryrket. En av dem är Skolinspektionens rapport (2016) som har valt att undersöka studiero i klassrummet, med hjälp av klassrumsobservationer, intervjuer och enkäter. Undersökningen som genomfördes på 30 olika har på så sätt ett underlag som i rapportens resultatdel presenteras. Det framkommer där att de klassrumssituationer som upprätthåller studiero är de lektioner som bestod av en genomtänkt planering. Det framkommer också i resultatet att det finns stora variationer mellan de skolor som deltog i undersökningen, men även skillnader inom skolorna. I litteraturöversikten ovan presenterades ytterligare faktorer som påverkar studieron i klassrummet. Där ibland framkommer det via klassrumsobservationerna att de lektioner där det råder studiero, är dem som aktiverar och engagerar eleverna i arbetet. Skolinspektionen kunde också se att den vanligaste förekommande arbetsformen hos de samtliga observerade lektionerna är det individuella arbetet. Det framkommer också att längre pass med återkommande liknande och individuella arbeten är negativt för elevernas arbetsförmåga, då de ofta tröttnar som i sin tur också ökade oron i klassrummet. Skolinspektionens rapport visar ett flertal gånger att de med hjälp av klassrumsobservationer har kunnat se de faktorer som gynnar samt missgynnar studieron i klassrummet, vilket ligger till stor grund till valet av metod till den här undersökningen.

Mlayehs (2018) har som Skolinspektionens rapport sin stora fokus vid studiero. Studien har i jämförelse med Skolinspektionen även diskuterat och jämfört begreppen studiero och klassrumsklimat. Intresset av att använda Mlayehs studie ligger vid att öka större förståelse och kunskaper gällande vad studiero innebär, för att vid egna klassrumsobservationer kunna sortera bort det som inte berör frågan.

Skolinspektionen och Mlayeh är inte ensamma om att uppmärksamma studieron i klassrummet, även Arevik (2014) diskuterar frågan i "Lärarnas Tidning", där artikeln belyser frågan hur arbetsro skapas i svenska klassrum. Som det nämndes tidigare i litteraturöversikten är närmare bestämt åtta av tio lärare överens gällande frågan att det ska vara mer ordning och reda i klassrummet. Likt Skolinspektionen lyfter artikeln även elevernas perspektiv i frågan, där mellan 30 till 40 procent av dem medger att de aldrig eller nästan aldrig har arbetsro i klassrummet. Artikeln belyser även de fysiska och mentala följderna av ett icke fungerande klassrum. Artikeln lyfter fram olika lösningar till problemet, där ibland mindre klasstorlekar, att lärare får större befogenhet som att kunna lyfta ut en elev från klassrummet samt större fokus vid trygghet, i form av tydliga ramar, regler och ritualer i klassrummet, i syfte att motverka oro i klassrummet. Tydliga ramar är något som även Skolinspektionen poängterar som viktig faktor för ett fungerande klassrum, tillsammans med den tydliga lektionsstrukturen som de även poängterar som en viktig faktor. Avslutningsvis lyfter Arevik lärarens ständiga och snabba beslutfattande hen kan behöva göra i klassrummet, artikeln lyfter också vikten av trygghet och tydliga gränser i syfte att nå studiero i klassrummet. I samband med de klassrumsobservationer som kommer genomföras i koppling till den egna studien, kommer Areviks artikel vara en viktig del för att öka förståelsen om

vilka faktorer som gynna och missgynna studieron. På så vis kommer det tydliggöras vad som skall tittas efter i samband med de egna klassrumsobservationerna.

En annan artikel ”Student misbehaviour and teacher well-being: Testing mediating role of the teacher-student relationship”, i tidningen ”Learning and instruction” från 2018, av bland annat Aldrup m.fl., (2018). ligger fokusen vid lärarens mentala och fysiska hälsa i koppling till elevernas sämre uppförande. Artikeln som har sitt intresse till lärarens yrkesmässiga välbefinnande kopplar det till elevernas motivation och prestation, som även resulterar i det råder en koppling där i mellan. Artikeln belyser också vikten av relationen mellan läraren och elev, som visar sig spela stor roll för dels lärarens välbefinnande men även för eleven. Vid studiens egna klassrumsobservationer och intervjuer kommer artikelns påstående gällande vikten lärar- och elevrelationer, finnas i bakhuvudet. I samband med klassrumsobservationerna är det något som kommer observeras på grund av nyfikenheten att se om artikelns påstående har den viktiga rollen som den säger.

En annan artikel som intresserar sig för relationer ”Classroom emotional climate, teacher affiliation, av Brackett.m.fl., (2011). Artikeln har i sin tur sett att skolans måluppfyllelse inte kan uppnås utan den sociala och emotionella klassrumsmiljön. Artikelns påstående kan i sin tur koppla vidare till ökad studiemotivation och engagemang. Vidare lyfter artikeln vikten av lärarens förmåga att känna till elevernas studiebehov, goda relationer som handlar om bland annat uppmärksamhet och uppmuntran till eleverna. Likaväl som Aldrup är Bracketts artikel en viktig del att använda sig av i studien för att kunna uppmärksamma de faktorer som gynnas studieron i klassrummet.

Klingberg har i sin tur fokuserat vid de negativa följder som digitaliseringen har i skolan. Bland annat lyfter han att elevernas möjligheter till att fokusera och inhämta information minskas i samband med utökad användning av digitala verktyg. Trots att Klingberg inte har sin fokus vid just studiero menar Skolinspektionen på att undervisningen ska vara fri från störande inslag som kan ha negativ inverkan på elevernas möjligheter att ägna sig åt undervisningen. I samband med Skolinspektionens rapport framkommer det i elevernas enkäter att de ofta sitter med sina mobiler eller datorer, speciellt i samband med när de upplever rastlöshet. Vid observationerna framkom det också att eleverna ofta sitter med sina mobiler när de inväntar hjälp av läraren. Intresset vid att använda sig av Klingbergs artikel ligger vid att skolan har utvecklats på så sätt att digitala hjälpmedel allt mer tar plats i klassrummen i syfte att arbetas med. Däremot finns risken vid det som Klingberg faktiskt upplyser, att det faktiskt hämnar elevernas arbete. Tanken ligger därför vid att vid den egna studiens klassrumsobservationer ska just detta i aktas, det vill säga när och hur mycket eleverna använder sig av sina datorer och hur mycket de faktiskt arbetar med det.

4 Syfte

Syftet med denna studie är att genom intervjuer med lärare få veta vad de anser vara studiero och hur den uppkommer. Genom de klassrumsobservationer vi genomfört kunde vi titta på olika situationer som uppkommer i ett klassrum och som påverkar studieron. Vi har också tittat på andra saker som kan påverka studieron för eleverna.

Syftet med denna studie är också att observera klassrumsbeteende hos lärare och elever för att se hur studiero hanteras samt att därefter intervjua observerade lärare om hur de arbetar med den och hur man på skolan arbetar med studieron.

Frågeställningar:

Vad innebär studiero för lärare i år 6?

Hur arbetar lärare i år 6 för att uppnå en hög studiero?

Vilka faktorer i klassrumsmiljön kan gynna samt missgynna hög studiero?

5 Teori

För att undersöka studiero i klassrummet genom observationer som följs av lärarintervjuer, förutsätts en precisering samt förståelse av begreppet studiero. Teoriavsnittet behandlar begreppet utifrån tre valda undersökningar. De undersökningar som kommer att ligga till grund i teoridelen är Fouganthine, *"Lärares ledarskap - en kvantitativ studie"*, Mlayeh, *"Studiero - en studie om lärarens uppfattningar av studiero i klassrummet"*, båda från 2018. Den tredje undersökningen är genomförd av Skolinspektionen, som året 2016 gav ut rapporten *"Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också"*. En reflektion över artikeln *"Classroom emotional climate, teacher affiliation, and student conduct"*, av Brackett m.fl., (2011). kommer också att tas upp. Syftet ligger vid artikelns fokus vid elev- och lärarrelationen.

5.1 Studiero - faktorer från tre olika perspektiv

Genom att studera och presentera följande undersökningar är tanken att skapa ökad grundläggande förståelse av begreppet studiero och dess definition. Hit hör också presentation av de faktorer som diskuteras i de arbeten som kommer presenteras, i syfte för att se eventuella likheter och kopplingar.

Mlayeh (2018) kopplar samman tre faktorer som viktiga orsaker till studiero. Ledarskapet ses som ansvarigt för undervisningen, klassrumsmiljön och ordningen. Lektionsstruktur, det vill säga välplanerade lektioner, innebär ett naturligt flöde i klassrummet, något som Mlayeh vidare kopplar till att eleverna aktiveras och engageras. Lärarnas gemensamma arbete för skolan, det kollegiala arbetet, handlar framför allt om lärarnas gemensamma utvärdering av undervisningen i syfte att nå ett bättre elevresultat. Detta kan sammanfattas så här:

Skolans gemensamma → Ledarskap i klassrummet → Lektionsstruktur → Studiero i arbete i skolan utvärdering

Fouganthine har likt Mlayeh fokuserat på olika faktorer, som Fouganthine i sin studie kallas för de fyra fokuskategorierna. Dessa är: *lektionsstruktur*, *höga förväntningar på eleverna*, *positiva relationer till eleverna samt det kollegiala lärandet*. De två olika studierna har två gemensamma benämningar, *lektionsstruktur* och *lärarnas gemensamma arbete*. Fouganthine förklarar att hennes studie visar relativt starka samband mellan de fyra fokuskategorierna. Vidare diskuterar hon deras kopplingar till varandra utifrån lärarens roll i klassrummet:

Lärarnas kollegiala arbete → Lärarens tydliga lektionsstruktur → Höga förväntningar på eleverna → Positiva relationer till eleverna → Studiero

Likt Mlayeh menar Skolinspektionen att studiero är varierande beroende på situation och person. Utifrån Skolinspektionens granskning bedöms studiero bero på om undervisningen innebär att eleverna kan ägna sig åt undervisningen samt att störningsmoment är minimerade. (Skolinspektionen, 2016). Den, likt Fouganthine och Mlayeh, menar på att flera faktorer påverkar studieron i klassrummet. Ljudnivå i klassrum är något som bara Skolinspektionen problematiserar, genom att lyfta att varannan elev upplever att de blir störda av hög ljudnivå under lektionerna.

De tre undersökningarna har gemensamma faktorer som enligt deras studier skall främja studiero. Fouganthine och Mlayeh har som tidigare nämnt tydlig lektionsstruktur och skolans gemensamma arbete som de gemensamma. Skolinspektionen i sin tur delar den tydliga lektionsstrukturen med dem samt med Mlayeh tydligt ledarskap (Skolinspektionen, 2016). På följande sätt kan dess beskrivning ses:

Rektors ledarskap i skolan → Skolans gemensamma arbete med normer och värden samt elevhälsa → Tydlig lektionsstruktur och tydligt ledarskap → Tydligt fokus + variation → Trygg och stödjande lärandemiljö → Goda möjligheter för eleverna att följa undervisningen → Studiero.

Vidare förklarar undersökningen att lärarens möjligheter att skapa studiero påverkas av ytterligare processer i den verksamma skolan, som rektor har ansvar för. Dessa processer kan bland annat handla om skolans arbete med normer och värden, samt det förbyggande arbetet som elevhälsan skall bedriva.

Undersökningarnas syn på hur studiero uppstår och vidmakthålls sammanfattas i tablå 1. Tablå 1 visar hur Skolinspektionens pekar på fler faktorer än de andra och där även fler inblandade bär ansvaret för studieron i klassrummet. Varken Mlayeh eller Fouganthine nämner rektor eller elevhälsan. Skolverket har sju faktorer mot fyra för de andra.

Tablå 1. Jämförelse av föreslagna faktorer bakom studiero i tre verk.

Faktorer hos	Mlayeh	Fouganthine	Skolinspektionen
Rektor v			Rektors ledarskap
Skolan v	Det gemensamma arbetet för skolan	Lärarnas kollegiala arbete	Skolans gemensamma arbete med normer/ värden + elevhälsa
Lärarens roll i klassrummet v	Ledarskapet i klassrummet Tydlig lektionsstruktur	Tydlig lektionsstruktur Höga förväntningar på eleverna Positiva relationer lärare - elever	Tydligt ledarskap Tydlig lektionsstruktur Tydligt fokus + variation Trygg o. stödjande lärandemiljö
Elevernas roll i klassrummet v	Aktiva och engagerade elever		Goda möjligheter för elever att följa med i undervisningen + rimlig ljudnivå
v	v	v	v
Effekt	Studiero	Studiero	Studiero

5.2 Synen på relationernas betydelse

En av Fouganthines fokuskategorier ligger vid positiva relationer till eleverna, något som hon delar med Bracket m.fl.(2011) i *"Classroom emotional climate, teacher affiliation, and student conduct"*. De båda undersökningarna menar på att en stor del av en fungerande studiero i klassrummet beror på lärarnas förmåga att knyta kontakt till sina elever. Fouganthine kopplar då också till Sterret (2011): *"Preemptive relationships: Teacher leadership in strengthening a school community"*. Genom Sterret förklarar Fouganthine att de lärare som inte skapar goda relationer kan få svårigheter med sina elever, som i sin tur också påverkar deras kunskapsutveckling. Sterrets poäng är att elever inte bara behöver studiero, utan också att känna trygghet och tillhörighet på skolan, just därför är lärarens relation till eleven så pass viktig.

I Mlayehs intervjuer med lärare framkom det att samtliga deltagande lärare ansåg att det ska finnas en balans mellan de strikta och de avslappade stunderna i klassrummet. Förutom att vara en auktoritet för eleverna menar lärarna på att de även ska kunna ha kul och trevligt med dem. I sina resonemang pekar de också på relationens betydelse för att skapa en ömsesidig respekt och acceptans till lärarens auktoritet. Mlayeh kopplar även in Mokheles studie från 2006, *"The teacher-learner relationship in the management of discipline in public high schools"*, som i sin tur menar på att relationen mellan lärare och elever skapas av tillit och ömsesidig respekt för varandra, läraren kan på så sätt förtjäna sin auktoritet. Vidare förklarar Mokheles att de lärare som inte kan skapa ordning i klassrummet, har som följd därav svårigheter att finna balansen mellan positiva relationer till eleverna och disciplinen i klassrummet.

Problematiken leder i sin tur till att läraren i fråga använder sig av strategier som innebär att de har den ensamma makten i klassrummet. Det skiljer sig från lärare med god relation till sina elever som bygger upp en maktfördelning med sina elever (Mlayeh 2018). Intressant i detta är att lärare dels bör dela makten med eleverna, dels bygga upp maktfördelningen tillsammans med dem.

5.3 Teoriernas betydelse för den egna studien

De teorier som presenterats ovan är viktiga att ha med under hela studieprocessen för att få ett resultat som önskas. Mlayeh (2018) betonar tre viktiga faktorer, ledarskapet i klassrummet, lektionsstruktur och det kollegiala arbetet. Mlayeh jämförs sedan med Fouganthine (2018) som i sin tur diskuterar utifrån de fyra fokuskategorierna hon tagit fram, vilka är: lektionsstruktur, höga förväntningar på eleverna, positiva relationer till eleverna och det kollegiala arbetet. Med hjälp av Mlayeh och Fouganthine ökar den egna förståelsen för vad studiero är för något, även om de skiljer sig ifrån varandra har de liknade tankar som i sin tur ökar trovärdigheten kring de faktorer som presenteras. Med hjälp av de faktorer deras studier presenterade ökade inte bara kunskaperna gällande begreppet studiero och dess innehåll, utan även förståelse för vad som kan studeras under klassrumsobservationerna.

Även Brackett m.fl. artikel är väl användbar för den egna studien då dess resultat delar Fouganthine tankar vilket ökar tillförlitligheten ytterligare. Med hjälp av Brackett m.fl. ökar kunskaperna kring vad som gynnas studieron i klassrummet, där resultatet bland annat pekar på vikten av en god relation mellan lärare och elever vilket berör en av de intervjufrågor som förberetts i den här studien.

6 Metod

Här kommer en presentation av uppsatsen metodval, urval, samt hur insamlingen av data har genomförts och bearbetats.

Studien är byggd på en blandad metod, vars datainsamling genomförts med hjälp av klassrumsobservationer samt kvalitativa intervjuer. Intervjuerna besvarades av två grundskolelärare i årskurs 6, som arbetar på den skola där klassrumsobservationerna ägde rum. Klassrumsobservationerna genomfördes i en årskurs 6-klass i en mindre ort i Västsverige.

Studiens frågeställningar syftar till att skaffa kunskap om lärares handlingar och om deras sätt att resonera. Trost (2010) har i sin bok *"Kvalitativa intervjuer"* tydliggjort den kvalitativa studiens syfte genom att förklara den följande:

"Om frågeställningen däremot gäller att förstå eller hitta mönster så skall man göra en kvalitativ studie" Trost (2010, s.32).

Trots att Trost pekar på att den kvalitativa studien är mer passande beroende på frågeställningarnas utformning och syfte, nämner han också dess nackdelar:

"Kvalitativ data däremot möts ofta med misstänksamhet då de bygger på små urval och de på inga sätt är representativa för befolkningen i statistisk mening" Trost, (2010, s 34).

Patel och Davidsson (2003) belyser i boken *"Forskningsmetodikens grunder"* att den kvalitativa intervjun ger möjlighet och utrymme för respondenten att svara med sina egna ord. Med hjälp av den kvalitativa intervjun kunde intervjufrågorna utformas och ge möjlighet till välutvecklade svar, vilket är något som eftersträvas med tanke på studiens syfte och frågeställningar.

En ytterligare metod som används i studien är klassrumsobservationer. Observationer är väl användbara för att inhämta ytterligare information, speciellt inom de områden som handlar om beteenden och händelser Trost (2010) De förklarar vidare att begreppet "beteende" inte bara innefattar fysiska handlingar, utan också vad som sägs, relationer mellan de observerade samt deras känslouttryck. På grund av studiens syfte och frågeställningar är därför klassrumsobservationer en passande metod.

6.1 Undersökningsgrupp

De som ingick i undersökningsgruppen var en klass i årskurs sex som observerades och två lärare som även ingick i intervjustudien. Valet av undersökningsgruppen grundar sig på att skolan i fråga deltog i skolprojektet *"Åtgärder för hälsa och skolutveckling"* genomförd av Västra Götalandsregionens folkhälsokommitté. Projektet berörde flera skolor tillhörande Västra Götalandsregionen. Rapporten förklarar sitt huvudsakliga syfte med projektet följande *"att stärka skolans funktion som stödande miljö för hälsa och lärande och därigenom bidra till skolans hälsofrämjande arbete*. De deltagande skolorna pekar ut följande gemensamma problem: *Oroliga, stökiga elever, elever som inte orkar hela dagen, elever som saknade motivation för skolarbetet och disciplinproblem* (Lander & Nilsson, 2010)

På grund av skolans deltagande i skolprojektet fann vi den intressant att observera. Eftersom skolan har pekat på ovanstående problem, fanns föreställningen att klassrumsobservationer skulle innebära en mängd information att inhämta.

Klassen bestod av 16 stycken elever med ett bortfall. Bortfallet visades sig ha en stor betydelse på observationen, då en av respondenterna vid intervju berättade att hen tar stor plats på grund av sitt agerande.

De lärare som var en del av observationen samt deltog i intervjuerna, är båda utbildade lärare, varav den ena har en ULV-utbildning bakom sig, det vill säga "utländska lärares vidare utbildning". Antalet respondenter stannade vid två stycken uppdelat på en varsin intervju. Orsaken är att vi också skulle observera och att datainsamlingen inte fick bli för stor i detta examensarbete. Trost poängterar att vid kvalitativa intervjuer skall man begränsa sig till ett mycket litet antal intervjuer. Trost säger att vid många intervjuer kan materialet bli svårhanterlig samt att det kan leda till svårigheter att skapa en överblick och utskilja detaljer som liknar eller skiljer sig (Trost, 2010).

Vi studerar ett fall, nämligen en viss klass och två av dess lärare, i en skola. Fallstudier är självfallet inte statistiskt representativa för någon population, men vid en fallstudie kunde vi utgå från ett helhetsperspektiv där vi försökte fånga in så mycket information som möjligt med hjälp av klassrumsobservationerna. Fallstudien har också varit aktuell för studien i fråga i samband med syftet att undersöka processer och skeenden. Stukát lyfter också fallstudiens möjligheter till ytterligare information genom att även använda sig av ytterligare metod, som i den här studiens fall, intervjuer.

6.2 Genomförande och analys av datamaterial

Intervjuerna genomfördes på två olika sätt. Den ena genomfördes på respondenternas arbetsplats och den andra via telefon den senare på grund av sjukdom. Intervjufrågorna presenterades för respondenterna vid själva intervjun, vilket innebär att de inte var förberedda på vilka frågor som skulle ställas. Respondenterna hade däremot fått veta vad de allmänt handlade om samt studiens syfte. Intervjufrågorna var uppdelade i tre kategorier utifrån följande frågeställningar; *Vad innebär studiero för lärare i år 6? Hur arbetar lärare i år 6 för att uppnå en hög studiero?* samt *Vilka faktorer i klassrumsmiljön kan gynna samt missgynna hög studiero?* Vi startade intervjuerna med att be respondenterna svara på hur gamla de var, antal år inom yrket och behörighet i de ämnen de undervisade i. Under den förstnämnda frågeställningen bad vi respondenterna beskriva vad de ansåg att studiero innebar samt frågor kring regler, den andra frågeställningen fick respondenterna svara på frågor som handlade om relationer samt struktur. Den tredje frågeställningen innefattade frågor som handlade om olika faktorer som kan påverka samt exempel. Se bilaga. Valet att endast intervjua vuxna grundar sig på den komplikation som uppstår vid intervju av barn, där tillåtelse av vårdnadshavare är ett krav, vilket innebär förberedelser med eleverna, information till vårdnadshavare och vårdnadshavares skriftliga godkännande. Det är en lång process som den här studien inte skulle ha tid att bearbeta.

Trost menar att det finns både för- och nackdelar med de platser vi valt för intervjuer. Han pekar bland annat på att det helst inte ska finnas några åhörare vid platsen och menar på att miljön ska vara trygg och ostörd. Trots att hemmiljön kan tyckas vara en trygg och lugn miljö, menar Trost att risken finns att respondenten enkelt kan hamna i en slags underläge där. Den andra intervjun skedde i personalrummet då övrig personal inte fanns närvarande, men likaväl fanns det telefoner där som ringde, vilket i sin tur störde intervjun. Avslutningsvis föreslår Trost att respondenten skall få bestämma plats för intervju, men att intervjuaren själv kan komma med förslag för att undvika allt ansvar ges till respondenten (Trost, 2010).

De båda intervjuerna spelades in för att enklare kunna transkriberas, samtidigt som anteckningar fördes av säkerhetsskäl om inspelningen skulle försvinna.

Observationen genomfördes i ett och samma klassrum. Placering av observatörerna skedde både framför och bakom eleverna i syfte att skapa större översikt samt uppfattning om vad som skedde i klassrummet, samt möjlighet till att ta del av alla elevers agerande och handlande vid olika situationer som kunde uppstå. De olika placeringarna grundades även på möjligheten att kunna ta del av eventuella faktorer som berör själva klassrumsmiljön, exempelvis om vad som pryder väggarna, om ljuset är anorlunda i olika delar av klassrummet, eller om ljudet av ventilation hörs tydligare på någon plats i rummet.

Under observationerna fördes löpande anteckningar om det som hände i klassrummet. Vi noterade även klockslag när de olika sakerna inträffade. Skeenden som handlade allt ifrån en elevs sena ankomst, ljudvolym, bemötande, hur klassrummet var inrett till hur läraren presenterade en lektionsuppgift och hur lektionerna genomfördes. I samband med observationerna användes ett observations-schema med tre huvudkategorier, som skulle ligga till grund för vad som skulle kunna observeras i klassrummet. De tre huvudkategorierna var; *Trygg och uppmuntrande lärmiljö*, *Tydlighet vad gäller mål innehåll och struktur* samt *Fysisk miljö i klassrum*. Se bilaga. Tillhörande respektive kategori presenteras ett antal faktiska beteenden som definierar tydlighet och struktur i lärandet. Syftet med observationsschemat grundar sig på att skapa en egen trygghet i vad som skulle observeras i klassrummet.

6.3 Etiska principer

Studien har en del etiska principer att utgå ifrån i samband med att individer har varit delaktiga i studien. Stukát har i sin bok *"Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap"* från 2011, presenterat de etiska kraven, bland annat från Humanistiska-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR). Studien har utgått från HSFR för att leva upp till *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. (Stukát, 2011)

Informationskravet handlar om att de deltagande i studien skall informeras om studiens syfte. Samtyckeskravet gäller att deltagande är frivilligt samt att man när som helst kan avbryta sitt deltagande. (Stukát, 2011). När studiens respondenter tillfrågades om delaktighet vid observation och intervjuer blev de informerade om samtliga ovanstående krav och rättigheter. Även eleverna som närvarade vid klassrumsobservationerna fick ta del av informationskravet.

Samtyckeskravet berörde främst eleverna då de är under 15 år. Vårdnadshavare hade vid utvecklings-samtal gett sitt godkännande till att deras barn fick observeras.

Konfidentialitetskravet berörde både lärarna i samband med observationer samt vid intervjuerna. Även elevernas anonymitet i data från klassrumsobservationerna har stor vikt. Studien har därför inte nämnt skolans eller deltagarnas namn och inte heller gjort någon form av beskrivning av elevernas utseende, härkomst eller könstillhörighet. Nyttjandekravet handlar i sin tur om att den information som framkommer under studien endast får användas vid forskningsändamål (Stukát, 2011).

6.4 Studiens tillförlitlighet

Observationerna genomfördes sammanlagt vid sex tillfällen med samma klass, detta för att resultatet skulle bli så tillförlitligt som möjligt. Flera klassrumsobservationer av samma klass ger större möjlighet att upptäcka de faktorer som gynnar samt missgynnar studieron i klassrummet, och inte bara tillfälliga händelser. Metoden är densamma som Skolinspektionen använde i sin egen undersökning, där deras rapport säger *"Varje klass har följts under flera lärares lektioner [...]"* Samt *"Vid varje skola har två klasser följts och observerats under två till fyra lektioner i olika ämnen och för olika lärare"* (Skolinspektionen, 2016).

Tillförlitlighet går även under namnet reliabilitet. Det innebär att mätningen är stabil och inte utsatt för systematiska snedheter eller för mycket slumpinflytande (Trost, 2010). Systematisk snedhet kan t.ex. betyda att alla observationer låg tidigt på morgonen eller sent på eftermiddagen eller veckan före jul. Våra observationer gällde nästan hela dagar och vad vi vet var det inget särskilt med dem, utom att en särskilt aktiv elev var frånvarande, vilket vi nämnde ovan.

Trost fortsätter med att tankarna om reliabilitet grundar sig i den kvantitativa metodologin, vilket betyder att vid kvalitativa studier blir begreppen annorlunda. Trost förklarar att vid de kvalitativa intervjuerna är intervjuaren mer intresserad av hur till exempel respondenten uppfattar ett begrepp, som i den här studien, vad studiero innebär för hen. I en kvantitativ studie skulle undersökaren vara intresserad av att mäta reliabiliteten i den uppfattningen (Trost, 2010). Dock pekar Trost på problematiken som kan uppstå med kvalitativa studier och kvalitativa intervjuer, vilket är trovärdigheten. Det är viktigt att

forskaren förklarar hur hen har ställt sina frågor eller följdfrågor. Trost anser att det leder till en öppenhet för trovärdighet, han pekar på läsarens förmåga att ifrågasätta trovärdigheten till studien. Om det förekommer mycket påståendefrågor eller många ”jag-förstår- yttranden, kan trovärdigheten avgränsas.

Stukát ser också problematik med kvalitativa studiers tillförlitlighet, men pekar på att man kan skatta graden av överensstämmelse mellan olika bedömare (Stukát, 2011). Exempel på en god bedömarreliabilitet är om olika forskare gör samma bedömning av vilka uttalanden som skall tillhöra samma kategorier. Den här studien har inte möjligheten till den typen av bedömarreliabilitet, snarare har det handlat om ett flertal diskussioner oss emellan för att säkerställa hur den skall se ut.

Gällande studiens generaliserbarhet, vilket innebär vikten av att grundligt utreda vem eller vilka studiens resultat gäller. Grundtanken med generaliserbarhet är att ifrågasätta om studiens resultat generaliseras eller om det endast gäller den grupp som har undersökts. (Stukát, 2011) Vidare förklarar Stukát att om studiens resultat endast gäller den undersökta gruppen resulterar värdet annorlunda än om det generaliseras till en större grupp människor. I koppling till den här studien i fråga, då undersökningsgruppen är en klass samt två lärare, är resultatet enbart kopplat till den gruppen vilket innebär att studiens värde ser annorlunda ut än om studien hade involverat exempel flera klasser. Stukát reflekterar ytterligare kring generaliserbarheten genom att dels peka på urvalet som icke representativ, vilket dels kan bero på en liten undersökningsgrupp eller om det är ett stort bortfall (Stukát, 2011)

Studien skulle enligt den här principen kanske visat ett större generaliserbarhet, om det undersökta gruppen hade varit större eller bestått av flera grupper.

7 Resultat och analys

Under denna rubrik kommer vi att redovisa och analysera vad vi fick fram under intervjuerna och vad vi såg under observationerna. Vi har delat upp resultaten tematiskt utifrån våra frågeställningar, detta för att ge en klar struktur (Stukát, 2005). Under vår första frågeställning "Vad innebär studiero för lärare i år 6?" redovisar vi vad respondenterna svarade på detta och vad vi såg under observationerna. Under vår andra frågeställning "Hur arbetar lärare i år 6 för att uppnå en hög studiero?" har vi tittat på lektionsstruktur, arbetsformer och relationer. Vår tredje frågeställning "Vilka faktorer i klassrumsmiljön kan gynna samt missgynna hög studiero?" har vi för tydlighetens skull delat upp i olika teman. Vilka faktorer kan gynna hög studiero? Vilka faktorer kan missgynna hög studiero? Här har respondenterna fått möjlighet att ge exempel på olika situationer. Analys kommer att ske under varje tema.

7.1 Vad innebär studiero för lärare i år 6?

Båda respondenterna har en liknande syn på vad de anser att studiero är. De beskriver att det inte behöver vara helt tyst, men att man inte skulle prata i munnen på varandra. R1 pratar om vikten av att klimatet i klassrummet ska vara på ett sådant sätt så att man ska kunna ställa frågor högt, diskutera gemensamt, men även arbeta i lugn och ro utan att bli störda av irrelevanta saker i klassrummet. R2 tar även upp att eleverna ska visa respekt för varandra och genomgångarna och inte avbryta.

Under de sex observationer vi gjorde var det endast under en lektion den studiero respondenterna beskrev var påtaglig under hela lektionen. Under övriga lektioner fanns flera elever som pratade med varandra över klassrummet och avbröt genomgångar. Ett par elever satt helt överksamta under hela lektioner, utan att detta alla gånger uppmärksammades av undervisande lärare. Elever ropade också ut svar på frågor som lärare ställde utan att räcka upp handen eller vänta på att få frågan. Vid flera tillfällen höjde lärarna rösten för att eleverna överröstade genomgångar. Elever gick även runt i klassrummet i olika ärenden under fem av observationerna, även under ett par tillfällen då det var genomgång.

Det finns en tydlig skillnad mellan vad respondenterna beskriver och vad vi ser när vi observerar. Det respondenterna beskriver i intervjuerna med oss påminner mycket om vad lärarna svarade i Mlayehs uppsats (2018). Det behöver inte vara tyst, men alla ska kunna arbeta. Elevsamtal är tillåtet i olika undervisningsmoment. Under observationerna såg vi bristen på studiero trots att respondenterna beskrivit det som god studiero. Elever störde gång på gång ordningen utan att lärare alla gånger stoppade det eller ens försökte stoppa det. I Skolinspektionens rapport var det vanligare att elever satt sysslösa istället för att störa under visningen. (Skolinspektionen, 2016). Under våra observationer var det förstnämnda betydligt vanligare, även om vi under alla lektioner såg elever som antingen var helt eller stundtals sysslösa.

7.2 Hur arbetar lärare i år 6 för att uppnå en hög studiero?

7.2.1 Lektionsstruktur

Båda respondenterna berättade att de brukade ha en genomgång på tavlan. R2 säger följande:

"Jag brukar skriva på tavlan och använda mig av bilder för mål och syfte för att de ska få förståelse för vad som förväntas av eleverna under lektionen". (R2)

R2 berättade att hon brukade ha en genomgång för eleverna på mellan 15 och 20 minuter, inte längre för att de inte skulle tappa fokus. Efter detta arbetade eleverna enskilt med sina böcker. Hon berättade även att hon sedan en tid börjat låta eleverna utvärdera lektionen via enkät i slutet av den.

Under tre av våra sex observationer sker genomgångar. En av genomgångarna är så som beskrivs i intervjun med R1. Den är tydlig med mål, syfte och hur och hur länge de ska arbeta med de olika momenten under lektionen. Under en annan av samma lärares lektioner sker informationen endast muntligt. Här är instruktionerna otydliga och varken mål eller syfte nämns. Den sista observationen där genomgång finns är en lektion i matematik med R2. Målet som R2 beskriver för eleverna är endast vilka uppgifter de ska arbeta med efter genomgången. Genomgången består av att gemensamt räkna några tal på tavlan.

Den utvärdering som R2 beskriver i slutet av lektioner ser vi inte vid någon observation. Den enda lektion med någon form av utvärdering var den lektion där mål, syfte och arbetsformer tydligt presenterades i början av lektion. De sista minuterna ställde R1 olika frågor till eleverna för att se vad de lärt sig under lektionen. Vid ett tillfälle gick eleverna bara ut, utan att någon sagt att lektionen är slut och vid ett annat började R2 gå runt till varje elev och säga vad de ska arbeta med efter rasten. Några tydliga avslut mellan de olika lektionerna skedde i övrigt inte, utan eleverna blev tillsagda att lägga bort material de arbetat med och ta fram materialet för nästa lektion.

Svaren från respondenterna skiljer sig mycket ifrån vad vi såg under de lektioner vi observerade. Vi såg vid ett tillfälle en lektion som var välplanerad och det var en stor skillnad på elevernas fokus och intresse för undervisningen. Eleverna var aktiva under hela lektionen med något undantag. Det stämmer med Skolinspektionens iakttagelser.

”På samtliga skolor finns exempel på lektioner som observerats där eleverna får den studiero de har rätt till. Dessa lektioner har en väl genomtänkt planering och genomförs med hjälp av arbetssätt som gör eleverna aktiva och engagerade.” Skolinspektionen (2016, s. 7).

7.2.2 Arbetsformer

Båda respondenterna sa sig börja alla lektioner med genomgång för att sedan antingen arbeta i grupp, gemensamt eller enskilt. R1 beskrev hur hon ofta läser högt de sidor i boken som eleverna ska arbeta med under tiden som eleverna följer med i texten.

”Vi kollar även i böckerna ihop samt att jag ser till att alla vet vad de ska göra”. (R1)

Under observationerna såg vi alla typerna av arbetsformer som respondenterna beskrivit. Högläsning där läraren ofta stannar i texten för att se att eleverna förstår genom att ställa frågor. Grupparbete med en bok klassen läser där de ska svara på frågor och enskilt arbete både med datorer och böcker.

Skolinspektionen (2016) såg att under de flesta lektioner var det individuellt arbete. Det vi såg var en variation av arbetssätt: gemensam läsning, grupparbeten kring en bok, diskussioner i helklass och enskilt arbete.

7.2.3 Relationer

Vi bad respondenterna att beskriva hur de gör för att ha en god relation med eleverna och de svarade helt olika på denna fråga.

R1 beskrev att hon tycker det är viktigt att eleverna vet att hon tycker om dem och att de ska veta att om de gör något dumt så är det handlingen, inte dem, hon tycker illa om. Hon sa också att det är viktigt att alla känner sig sedda och hörda. Hon sa även att det är viktigt att ha en relation utanför klassrummet.

”Ibland får man se mellan fingrarna och ha glimten i ögat. Det gäller att ha fingertoppskänsla och att känna av varandra”. (R1)

R2 sa att hon försöker prata med eleverna, men även vårdnadshavare, för att eleverna lyssnar på dem. Hon ansåg inte att man ska vara kompis med eleverna, eftersom detta kan gå för långt.

”De ska ha respekt för mig som vuxen och jag ska respekt för dem”. (R2)

R2 berättade att det finns en elev i klassen som inte lyssnar på henne och att även vårdnadshavarna visar sitt ogillande mot henne. Hon berättade också om hur han ofta kallar henne öknamn under lektioner.

Under våra observationer kunde vi se en skillnad mellan de båda respondenterna. Under en observation blev en grupp elever osams om vem som valt en sak först av dem att arbeta med. R1 gick ner till gruppen och pratade mycket lugnt en lång stund med dem alla innan hon fortsatte att prata med dem en och en. Under de lektioner som både R1 och R2 är i klassrummet, ropade eleverna till största delen på R1, då de ville ha hjälp med något. Vid ett tillfälle var en elev mycket otrevlig och provokativ mot R2 under lektionen. Under en lektion då eleverna protesterade för att de inte orkade mer, kompromissade R1 med eleverna med att de ska se en film på området istället för att läsa i boken om samma sak. Under en lektion som R2 startade ensam var det mycket stökigt då elever ropade rakt ut. När R1 kom in lugnade sig gruppen.

Vi ser en klar skillnad mellan hur R1 och R2 resonerar kring relationer med elever, men vi ser även en skillnad på hur relationen mellan de båda lärarna och eleverna ser ut. R1, som beskriver hur viktigt det är att varje elev känna sig sedd och lyssnad på, är den som eleverna lyssnar mest till och även vänder sig till med frågor. Brackett m.fl., (2011) visar i sin studie att elever, som har en god relation till läraren har ett högre betyg i elevuppförande, vilket har en positiv inverkan på studieron. Respondenterna i Mlayehs (2018) studie visar också att de anser att en god relation med eleverna är viktig. En av dem är inne på samma spår som R1. Eleverna ska veta vem som bestämmer, men man ska även kunna ha kul tillsammans. Även Fouganthine (2018) kommer i sin studie fram till att en god relation mellan elever och lärare är viktig för att nå hög studiero.

7.2.4 Regler

Båda respondenterna berättade att det finns regler för vad som gäller, dessa är gemensamt framtagna över hela skolan. Reglerna hade tagits fram av skolläda och arbetande lärare. Respondenterna sa att om en elev bryter mot reglerna pratar man först med denne. Om det inte hjälper tar man kontakt med vårdnadshavare och om problemet ändå fortsätter har man samtal med elev, vårdnadshavare, rektor och lärare.

Under observationerna såg vi att reglerna är uppsatta i en röd ram i klassrummet. Exempel på regler som finns är: Komma i tid till lektioner. Respektera varandra. Inte störa undervisningen. Ingen telefon. Inte tillåtet med tuggummi. Under alla observationer som gjordes såg vi att reglerna bröts gång efter annan. Några gånger sa lärare till elever. Vid ett flertal tillfällen såg vi att lärare antingen inte såg vad som hände eller valde att inte ingripa. Under en observation med R2 slår den elev hon nämmt, som kränker henne, till en annan elev i huvudet utan att hon ingriper. Andra regler som bryts är att elever droppar in undan för undan efter att lektionen redan har börjat eller att de pratar högt med varandra om andra saker.

Skolinspektionen (2016) rekommenderar att det ska vara få regler som gäller, vilket det är här. Enligt rapporten känner även många elever att de inte är delaktiga i att ta fram reglerna. Detta har heller inte eleverna på denna skola fått göra, vilket eventuellt skulle kunna vara orsaken till att de inte respekterar dem. Elever uttryckte även i denna undersökning att de vill att läraren tar mer ansvar för ordningen i klassrummet. Även Arevik (2014) skriver i sin artikel för Lärarnas tidning att både elever och lärare vill ha mer ordning och reda i klassrummet. Angående att sena ankomster inte uppmärksammades så såg Skolinspektionen samma under sina observationer.

”Det är ovanligt att sena ankomster föranleder att läraren påpekar för eleven att hen kommit för sent eller tar upp detta till diskussion i gruppen.” Skolinspektionen (2016, s.16).

7.3 Vilka faktorer kan gynna hög studiero?

Även här är det en stor skillnad mellan hur respondenterna svarar.

R1 sa att det är viktigt att man är engagerad och att man känner till elevernas styrkor och svagheter. Hon sa vidare att det är viktigt att skapa uppgifter som eleverna tycker är intressanta och roliga.

R2 svarade först att hon inte vet, men tillade sedan att hon eller R1 alltid har hela lektionspasset mellan 8 och 10 för att det inte ska bli för många byten som kan störa studieron. Hon sa även att hon tycker det är viktigt att prata mycket med eleverna om att de ska ge studiero till varandra. saker som inte har med lektionen att göra ska tas efter lektionerna för att inte störa studieron. Hon säger också.

”När en elev saknas i klassrummet eftersom eleven ofta stör lektionen”. (R2)

Under observationerna såg vi hur den lektion som hade en tydlig genomgång med mål och syfte, var den enda där studieron innebar att alla elever arbetade aktivt under lektionen med en elev som undantag. Övriga observationer såg vi hur ett antal elever inte visste vad de skulle göra eller helt enkelt struntade i det för att antingen gå ut något ärende, prata med varandra eller göra något på datorn.

Det R1 säger stämmer överens med vad Skolinspektionen (2016) kom fram till i sin rapport, dvs vikten av individanpassade uppgifter till eleverna. Att ingen av respondenterna nämnde lektionsstruktur kan troligtvis bero på att de tidigare svarat på denna fråga (se 7.2.2). Som R2 sa har alltid en och samma lärare morgonlektionen mellan 8–10. Enligt Skolinspektionens rapport (2016) är det bra med längre lektionspass om de innehåller flera olika arbetsmoment.

R2 verkar ganska uppgiven då hon ska svar på denna fråga och suckar. Hon ser uppenbarligen den specielle eleven som upphovet till att studieron i klassrummet minskar. Hon har under intervjun berättat om hur denne elev kränker henne gång efter annan.

7.4 Vilka faktorer kan missgynna en hög studiero?

Båda respondenterna nämnde en elev som de inte får det stöd med som de anser sig behöva. Personer som går in eller ut ur klassrummet är även ett moment som missgynnar.

R1 sa att yttre faktorer kan ha stor betydelse såsom hemförhållanden, bristande rutiner i hemmet inför och efter lov. Hon nämnde också att maten spelar stor roll, då barnen blir irriterade och trötta när de inte äter. Lektioner som ligger sent på dagen sa hon också vara ett problem då eleverna inte är koncentrerade. Om man som lärare inte har förberett lektionen väl genom att inte ha fått med sig allt material in eller att materialet är för svårt, eller att en röd tråd i undervisningen saknas, sa hon även missgynnar studieron. På frågan vad hon gör för att få tillbaka studieron svarade hon.

”Jag backar bandet, ber dem att sätta sig igen. Jag räcker upp handen i luften tills samtliga elever gör samma sak”. (R1)

R2 berättade om en händelse då hon hade en genomgång på tavlan och ovan nämnda elev kastade ett sudd på hennes rumpa och hela klassen började skratta.

På frågan vad hon gjorde för att få tillbaka ordningen svarade hon.

”Först blev jag tyst när de skrattade och pratade, sedan frågade jag om det var okej att kasta sudd? Då började de kanske att vakna upp och blev medvetna om att det inte var okej. De började jobba igen och jag tog ut eleven som kastat. Han gick ut på skolgården och jag brydde mig faktiskt inte”. (R2)

Under observationerna såg vi elever som kom för sent till lektioner, vilket uppmärksammades av andra elever, dock inte alltid av lärare. Vi såg elever som vandrade runt i klassrummet i olika ärenden. Vid en observation knackade det på dörren och en annan lärare på skolan ville prata med en elev i klassen. R1 fick då avbryta sin genomgång. Eleven gick ut och R1 återtog genomgången, men hann inte långt innan lärare och elev kom tillbaka. Detta gjorde att R1 åter fick avbryta genomgången. Under samma observation kom även R2 in och satte sig bredvid en elev och bad om ursäkt högt till eleven för att hon luktade parfym. Även denna gång fick R1 avbryta genomgången och be R2 att ta det efter lektionen. Under en observation gick R2 ut vid tre tillfällen för att hämta olika saker, som hon inte fått med sig till lektionen. Detta under tiden som eleverna skrev prov.

Precis som i Skolinspektionens granskning (2016) såg vi hur dåligt planerade lektioner och avsaknad av genomgångar vad gäller mål och syfte missgynnar studiero. R1 sa att dåligt förberedda lektioner, trötta och hungriga elever minskar studieron. Dessa orsaker tog respondenterna också upp i studien som gjorden av Mlayeh (2018). Handuppräkring, som nämns av R1, såg vi inte under någon av observationerna.

8 Diskussion och slutsatser

Vårt syfte med studien var att få svar på våra tre frågeställningar. Under denna rubrik kommer vi att diskutera vad vi kom fram till. Den sista frågeställningen är precis som i resultatdelen uppdelad i två delar för att ge en tydlighet.

8.1 Vad innebär studiero för lärare i år 6?

Respondenterna beskriver ett klimat där elever ska känna att det finns utrymme att lära sig, antingen genom diskussioner eller enskilt. Man ska respektera och visa hänsyn till varandra och för genomgångar som görs. Detta stämmer väl överens med Skolinspektionens bild av vad studiero innebär.

”- det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också”. Skolinspektionen (2016, s.1).

Under de sex observationer vi gjorde var det bara under en som det fanns den studiero som ovan beskrivs under hela lektionen. I Skolinspektionens (2016) granskning framkom att elever upplever att det blir studiero om de vet vad de ska göra och när läraren tar ansvar för ordningen i klassrummet.

Studiero är något som är ett problem i klassen och som man försöker arbeta aktivt med. Även tidigare har det gjorts insatser med hjälp utifrån för att komma tillrätta med problemet. Mellan 2007–2009 deltog denna skola tillsammans med fem andra skolor i ett projekt som gick ut att genom aktionsforskning komma tillrätta med olika problem som gör att brist på studiero uppstår. Alla skolor som deltog hade liknande problem. Av de lärare som då arbetade i arbetslag 4–6 finns endast en kvar på skolan. Under de senaste åren har ett flertal lärare slutat och nya har börjat. Man har hållit fast vid att arbeta med föräldragrupperna som påbörjades med hjälp av Västra Götalandsregionens Folkhälsokommitté. Problemet har dock varit att det har varit svårt att få föräldrar att komma. Skolsköterska och kurator på skolan har vid flera tillfällen bjudit in till olika träffar under läsåret. De föräldrar man önskar skulle komma dyker tyvärr inte upp på dessa träffar.

” Oroliga, stökiga elever, elever som inte orkar hela dagen, elever som saknande motivation för skolarbetet och disciplinproblem”. Lander och Nilsson (2010, s. 3).

Detta betyder att problem som bekymrade arbetslagets, och skolans, lärare för nära tio år sedan, fortfarande finns kvar och att aktionsforskningen enbart gav temporära lättnader i situationen.

8.2 Hur arbetar lärare i år 6 för att uppnå en god studiero?

Lektionsstruktur, arbetsformer, relationer och regler

Respondenterna hade vissa liknande tankar, men skilde sig mycket i vad de tyckte här. Båda beskrev att de hade genomgångar i början av varje lektion. R1 beskrev hur hon genom bilder, tavlan och Powerpoint gick igenom mål, syfte och arbetssätt som skulle gälla under lektionen. R2 beskrev att hon startade med gemensamma genomgångar på tavlan med olika uppgifter som skulle göras under lektionen, samt avslutade med att eleverna gjorde en individuell utvärdering i slutet av varje lektion. R1:s beskrivning av lektionsstruktur stämmer med vad Skolinspektionens iakttagelser.

”Elevernas möjligheter att koncentrera sig på uppgifterna och sitt lärande tycktes hänga starkt samman med lärarens sätt att planera undervisningen, att förklara för eleverna vad lektionen går ut på och att utforma lektionen så att alla elever ges stöd och stimulans”. Skolinspektionen (2016, s. 23–24).

Under observationerna såg vi endast en lektion som var sådan som R1 beskriver och där var eleverna både intresserade och fokuserade med något undantag. I slutet av denna lektion hade hon även en form

av utvärdering där hon ställde frågor till eleverna för att få en bild av vad de lärt sig under lektionen. R2 hade en genomgång lik den hon beskrev med undantag för utvärderingen i slutet av lektionen.

Att lärarna inte alltid lyckas med att ha de genomgångar som de beskriver kan enligt oss bero på att de får lägga en stor del av sin planeringstid till att ringa efter elever som inte är på skolan och ej heller har sjukanmält sig. De måste skriva incidentrapporter och reda i konflikter samt sitta på många möten angående elever tillsammans med skolledning, EHT och vårdnadshavare. Samt att ta fram individanpassat material då ett flertal elever i klassen inte klarar det som ingår i den ordinarie undervisningen.

Arbetsformerna varierade under de olika observationerna mellan grupparbeten, helklass och individuellt. I Skolinspektionens rapport (2016) framkom att många lektioner är likadana med genomgång och individuellt arbete. Ett varierande arbetssätt gör att eleverna inte tröttnar lika fort. Detta ser vi inte här, utan här ser vi att lärarna försöker att arbeta på olika och varierade sätt. Klingberg (2019) beskriver riskerna med att skolorna går över till digitala läromedel. Detta ser vi inget av under våra observationer utan här arbetar man med böcker. De tillfällen eleverna arbetar med datorer är för att träna olika matematikspel men också för att skriva texter.

Vad gäller regler i klassrummet, så är det ett fåtal regler precis som Skolinspektionen (2016) rekommenderar. Dock respekteras inte reglerna av alla elever, utan ett stort antal elever kommer in lite efter hand. Ziehe betonar vikten av att ha regler, ramar och struktur för att eleverna ska känna sig trygga (Arevik, 2014). Respondenterna beskriver hur man först pratar med eleven. Om det inte skulle hjälpa, så tar man kontakt med vårdnadshavare och i sista hand har man ett gemensamt samtal med elev, lärare, vårdnadshavare och rektor. Precis som vi ovan skrivit har lärarna många möten med föräldrar och rektor, eftersom man inte kommer tillrätta med det. Under den insats som gjordes 2007–2009 av Västra Götalandsregionens Folkhälsokommitté, införde man på en skola, ett pricksystem med återläsning för att komma tillrätta med störande beteenden. Den här klassen har just nu ett pricksystem inför skolresan. Det innebär att om en elev bryter mot en regel så får denne en prick. Efter fyra prickar får eleven inte åka med utan att vårdnadshavare följer med. Detta fungerade för ett flertal elever, dock inte alla. När lärare påtalade för eleven att denne nu hade för många prickar blev eleven mycket upprörd och skrek "*Jag skiter i er kuksugarresa*".

Respondenterna hade en mycket olika syn på hur relationer till elever bör se ut. R1 var noga med att elever skulle känna att de var sedda och hörda och att man tyckte om dem. Även (Aldrup et al, 2018) menar att relationen mellan lärare och elever är viktiga för båda parterna. R1 poängterade att det var viktigt att eleven förstod att det var handlingen hon tyckte illa om, inte eleven. Hon menade att man ibland måste ha glimten i ögat och ha en god fingertoppskänsla för att känna av, men även att ha en god relation utanför klassrummet. (Brackett m.fl., 2011) menar att en stor del av en fungerade studiero beror just på lärarens förmåga att knyta kontakter med eleverna. R2 däremot ansåg att det fanns en risk med den typen av relation till eleverna, då det kunde gå för långt. Hon försökte istället arbeta på att ha en god relation med vårdnadshavarna, då hon upplevde att eleverna lyssnade på dem. Hon menade också att eleverna skulle visa henne respekt som vuxen, men att även hon skulle respektera eleverna. Vi kunde se en stor skillnad mellan de båda i elevrelationer. R1 "månade" mycket mer om eleverna, hon visade tydligt att hon var intresserad av dem och gick ofta och pratade med dem på raster, men också i klassrummet. Eleverna vände sig i alla fall som vi såg till henne i första hand då de hade frågor eller funderingar. Samtidigt såg vi att de hade en helt annan respekt för henne. (Hamre & Pianta, 2007) betonar vikten av läraren har en vänlig och vårdande relation till eleverna. Hon kom vid ett tillfälle in under en lektion som R2 höll i. Lektionen var rörig och pratig, men när R1 kom in lugnade sig gruppen betydligt. Att det är viktigt att ha en god relation med eleverna får hon stöd av både i Mlayehs (2018) uppsats och Brackett et al. (2011). Pace & Hemmings (2007) skriver att det problematiska är att auktoriteten endast fungerar om underordnade ger sitt samtycke till den ledande rollen, samt att de accepterar det faktum att göra det som förväntas av dem. Beror elevernas respekt för R1 att de har accepterat henne som ledare men inte R2. Respondent 1 har haft klassen sedan två och ett halvt år medans R2 har varit delaktig i klassen i ca ett och ett halvt år. Möjligheten finns att de inte ännu

accepterar R2 fullt ut som en självklar ledare ännu.

8.3 Vilka faktorer i klassrumsmiljön kan gynna studiero?

Även här ser respondenterna olika på saken. R1 säger att det är viktigt man som lärare är engagerad och känner till elevers styrkor och svagheter för att kunna planera bra lektioner med uppgifter som passar varje elev och som eleverna tycker är roliga och intressanta. Hon nämner även vikten av att allt material som ska användas finns på plats. Detta stämmer med vad Skolinspektionen (2010) kommer fram till i sin rapport, men även med denna studie:

”Lärarens aktiva val av att anpassa undervisningen till elevernas behov är avgörande för hur goda resultat eleverna får.” Fouganthine (2018, s.2).

Vi såg under den observation som gällde en välplanerad och strukturerad lektion, vilken skillnad det var i klassrummet. Mål och syfte var tydliga, tidsramar fanns för de olika arbetsmomenten. Eleverna var betydligt lugnare och mer engagerade jämfört med de övriga observationerna.

R2 säger att hon anser det viktigt att prata med eleverna och att de ska ge varandra studiero samt att saker som inte har med lektionen att göra ska tas efter lektionstid. Hon beskriver även att de alltid har en och samma lärare under morgonlektion som varar mellan 8–10 för både hon och hennes kollega tror att det bidrar till ett större lugn än om klassen byter lärare. Skolinspektionen (2016) säger att längre lektionspass är bra då man kan ha flera olika arbetsmoment och arbetssätt. Efter våra observationer är vi av uppfattningen att två klocktimmar är för länge, eftersom vi såg elever som inte orkade ta sig igenom passet. Vi som gjort observationerna arbetar själva som lärare och upplever att det är svårt att få elever att orka längre pass än 60 minuter utan rast, även om lektionen är uppdelad i olika delar med olika moment.

8.4 Vilka faktorer kan missgynna studiero?

Båda tar upp att en elev ofta stör och provocerar under lektionerna, vilket enligt dem ger en negativ påverkan av studieron. Denna elev ska enligt R2 ha kränkt henne inför klassen vid upprepade tillfällen. Under de observationer vi gör närvarar denne elev vid alla. Båda lärarna och rektor har vid upprepade tillfällen haft kontakt med vårdnadshavare, utan att detta har haft någon effekt. Vi ser eller hör hen aldrig kränka läraren. Däremot ser vi hur hen slår en annan elev i huvudet utan att lärare reagerar.

Hungriga och trötta elever är något som R1 ser som problem. Det var ett problem som även togs upp i den rapport som gjordes av Lander och Nilsson (2010) på uppdrag av folkhälsokommittén i regionen. I rapporten berättas att man då införde en fruktstund innan förmiddagsrasten och som visade sig ha en positiv effekt vad gällde elevernas ork. Denna fruktstund fanns inte längre, utan elever fick äta frukt om de ville på rasten.

Båda lärarna tar upp att det stör studieron om det kommer in personer i klassrummet under lektioner. Detta ser vi under en observation då en lärare kommer in vid två tillfällen under en genomgång för att prata med en elev. Dessutom kommer även R2 in och börjar prata under R1 genomgång.

Under de observationer som genomfördes under förmiddagen märkte vi att arbetsron stördes av ljud från den angränsande matsalen. En timma innan klassen själv skulle ha sin lunch började yngre elever att äta. Detta resulterade i att väldigt mycket ljud nådde in i klassrummet och störde fokus för några elever. Eftersom det finns tre olika matsalar borde man kunna lösa detta på ett bättre sätt.

8.5 Sammanfattning

Det är tydligt att respondenterna gör sitt allra bästa utifrån de förutsättningar som finns. R1 visar sig vara en mycket engagerad lärare som verkligen försöker göra allt för att lyckas ge eleverna den studiero de behöver och har rätt till. R2 är kortare i sina svar och ser elevrelationer på ett annat sätt än sin kollega, vilket kan vara orsaken till att eleverna reagerar på dem på helt olika sätt. Att lektionerna inte blir som respondenterna skriver att de ska vara, beror antagligen på en rad olika faktorer, inte

minst att deras planeringstid går åt till många andra saker än planering av undervisning. Detta är troligtvis också orsaken till att klassrummet är ganska rörigt med mycket saker som finns framme som inte har med undervisningen att göra. Vår tanke är att mycket av det som tar upp deras planeringstid skulle kunna läggas på någon som inte undervisar så att de får tid mer tid för planering och utvärdering. Karlberg anser att lärare hela tiden bör utvärdera hur de lägger upp undervisningen. (Arevik, 2014). Det band av aktioner som startades av skolan 2007–2009 ser vi att man behöver fortsätta med för att uppnå studiero. Eleverna behöver få träning i språkbruk, rättigheter och skyldigheter m.m. Respondenterna försöker göra detta genom att prata med eleverna, men når inte fram till alla.

8.9 Metoddiskussion

Studiens möjligheter till ett utvecklande samt ett mer omfattande resultat skulle ligga vid urvalet och metoden. Urvalet rörande intervjuerna och observationerna är avgränsade på så sätt att endast två lärare intervjuades samt att en enda klass observerades under sex stycken teoretiska lektioner. Genom studiens gång samt under uppsatsskrivandet har det framkommit hos oss båda att metoden och urvalet skulle kunna se ut på ett annorlunda sätt för att utöka resultatet.

Gällande observationerna finns tanken att åtminstone en ytterligare skola som deltog i skolprojektet *Aktioner för hälsa och skolutveckling*, kunde varit en del av klassrumsobservationerna. Vår tanke är att ytterligare klassrumsobservationer där dels skulle stärka resultatet av frågeställningarna och dels skulle minst två klassrumsobservationer innebära en jämförelse med likheter och skillnader mellan de två. Genom jämförelserna mellan de två olika klasserna från två olika skolor, skulle studien ha en starkare grund att stå på i koppling till bland annat diskussionen och resultatdelen. En jämförelse skulle också vara intressant på så sätt att studien skulle kunna gå in på skolprojektets resultat och jämföra dem med vår egna, för att se hur de två skolorna har utvecklats efter skolprojektets undersökning.

Klassrumsobservationerna genomfördes under en dag, samt endast under de teoretiska lektionerna. Det hade varit intressant att observera klassen under två olika dagar för att kunna se om dagsform skulle påverka observationerna. Det skulle också vara intressant att ta del av de praktiska lektionerna för att även där kunna genomföra en jämförelse.

En ytterligare metod vi kunde göra annorlunda är intervjuerna. Studiens syfte ligger vid att undersöka vad studiero är vilket också skulle vara intressant utifrån de deltagande elevernas perspektiv. Studien skulle vara mer utvecklande om det även hade funnits möjlighet att göra en jämförelse mellan lärarnas och elevernas syn angående studiero. Dock tror vi att det skulle krävas en större studie för att göra det möjligt med elevintervjuer, men tanke på att det kräver en större förberedelse i samband med vårdnadshavares godkännande till att deras barn skulle få agera som respondenter.

Med samtliga ovanstående reflektioner kring hur metoden skulle kunna utvecklas tror vi att studien skulle behöva vara på en mer avancerad nivå samt att vi även skulle behöva längre tid på oss. Däremot skulle det vara möjligt att använda sig av den andra och tredje punkten, att observera en annan skola samt att även observera de praktiska lektionerna.

Referenslista

Arbetsmiljöverket (2017) *Nio av tio skolor slarvar med arbetsmiljön*. Stockholm: Arbetsmiljöverket. Hämtad från <https://www.av.se/press/nio-av-tio-skolor-slarvar-med-arbetsmiljon/>

Arevik, N. (2014, 4 maj). Hur skapas arbetsro i svenska klassrum?. *Lärarnas Tidning*. Hämtad från <https://lararnastidning.se/hur-skapa-arbetsro-i-svenska-klassrum/>

Aldrup, K., Klusmann, U., Lüdtke, O., Göllner, R., & Trautwein, U. (2018) Student misbehavior and teacher well-being: Testing the mediating role of the teacher-student relationship. *Learning and Instruction*, 58, 126-136. doi: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959475217302645?via%3Dihub>

Bunnvik, Gunilla. (2019, 25 mars) Elev i fjärde klass misshandlade lärare. *Sveriges Television*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jonkoping/elev-i-fjarde-klass-misshandlade-larare>

Brackett, A. M., Reyes, R. M., Rivers, E. S., Elbertson, A. N., & Salovey, P. (2011) Classroom Emotional Climate, Teacher Affiliation, and Student Conduct. *Journal of Classroom Interaction*, 46 (1), 27-36. doi: https://www.jstor.org/stable/23870549?seq=1#page_scan_tab_contents

Einerstam, S. (2019, 16 mars) *Facket om polisanmäld lärare: Helt orimligt*. [Radio]. Tillgänglig 2019-06-10 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7178171>

Fouganthine, Å. (2018) *Lärares ledarskap, en kvantitativ studie* (Magisteruppsats). Karlstad universitet: Magisterprogrammet i Utbildningsledning och Skolutveckling, Karlstads universitet. Hämtad från <http://kau.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1244521&dsid=354>

Gillen, A., Wright, A., & Spink, L. (2011) Student perceptions of a positive climate for learning: a case study. *Educational Psychology in Practice*, 27(1), 65-82. doi: 10.1080/02667363.2011.549355

Hamre, B., & Pianta, R. C. (2007) Learning opportunities in pre-school and early elementary classrooms. In R. C Pianta, M. J. Cox, & K. L. Snow (Eds.), *School readiness and the transition to kindergarten in the era of accountability* (pp. 49-83). Baltimore, MD: Paul H. Brookes Publishing.

Hedman, E. (2018, 3 juli) Varannan lärare har funderat på att lämna yrket. *Skolvärlden*. Hämtad från <https://skolvarlden.se/artiklar/varannan-larare-har-funderat-pa-att-lamna-yrket>

Hedman, E. (2019, 11 mars) Oro och ilska bland lärare efter friandet av strypanklagande förälder. *Dagens nyheter*. Hämtad från <https://skolvarlden.se/artiklar/friandet-av-strypanklagad-foralder-vacker-oro-och-ilska>

Johansson, B. (2013, 11 augusti) *Björklund: Förstatliga skolan nästa mandatperiod* [Radio] Hämtad från 2019-06-10 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5614215>

Karén, F. (2018, 21 april). L vill åter ha klasser för stökiga elever. *Svenska Dagbladet*. Hämtad från <https://www.svd.se/l-vill-ater-ha-klasser-for-svaga-elever>

Klingberg, T. (2019, 23 februari) Skolan kör med förbundna ögon ner i digitaliseringsträsket. *Svenska Dagbladet*. Hämtad från <https://esvd.svd.se/svenskadagbladet/49904/article/859840/34/1/render/?token=02cc5b28943067881ab8ae43e1beb213>

- Lander, R. & Nilsson, L. (2010) *Aktioner för hälsa och skolutveckling – ett pilotprojekt om hälsa och lärande*. Mariestad: Västra Götalandsregionen Folkhälsokommittén. Hämtad från <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A370994&dsid=-3596>
- Lindblad, S., Sahlström, F. (1991). Gamla mönster och nya gränser. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 4(1), 73-92.
- Lärarnas Tidning* (2012, 1 oktober) *Misshandla lärare får skadestånd*. Hämtad från <https://larar-nastidning.se/misshandlad-larare-far-skadestand/>
- Metz, M. H. (1978). *Classrooms and corridors: The crisis of authority in desegregated secondary schools*. Berkeley: University of California Press.
- Mlayeh, A. (2018) *Studiero – en studie om lärares uppfattningar av studiero i klassrummet* (Magisteruppsats). Göteborgs universitet: Institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs universitet. Hämtad från <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/57300>
- Mokhele, P. (2006) The teacher–learner relationship in the management of discipline in public high schools. *Africa Education Review*, 3 (1-2), 148-159.
- Noddings, N. (1992) *The challenge to care in schools: An alternative approach to education*. New York: Teachers Collage Press.
- Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete för att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*. Stockholm: Skolinspektionen. Hämtad från <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2016/studiero/studiero-slutrapport.pdf>
- Skolinspektionen (2017) *Undervisning på skolor med många obehöriga lärare*. Stockholm: Skolinspektionen. Hämtad från: https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2017/obehoriga-larare/obehoriga_larare_granskningsrapport_2017.pdf
- Skolverket (2011) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Skolverket. Hämtad från <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d48d/1553968042333/pdf3975.pdf>
- Skolverket (2011) *Skollagen och förordningar*. Stockholm: Skolverket. Hämtad från <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/skollagen-och-forordningar>
- Sveriges kommuner och landsting (2018) *Skolans rekryteringsutmaningar*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting. Hämtad från <https://webbutik.skl.se/sv/artiklar/skolans-rekryteringsutmaningar-.html>
- Sterrett, W.S. (2011) *Preemptive relationships: Teacher leadership in strengthening a school community*. Virginia: Virginia Educational Leadership.
- Pace, J.L., & Hemmings, A. (2007) Understanding authority in classrooms: A review of theory, ideology, and research. *Review of educational research*, 77 (1), 4-77. Hämtad från: https://www.jstor.org/stable/4624886?seq=1#page_scan_tab_contents
- Person, D. (2019, 13 februari) *Läraryflykt hotar skola – 83 procent vill lämna*. *Lärarnas Tidning*. Hämtad från: <https://lararnastidning.se/lararyflykt-hotar-skola-83-procent-vill-lamna/>

Spilt, J.L., Koomen, H.M.Y., & Thijs, J.T. (2011) Teacher wellbeing: The importance of teacher-student relationships. *Educational psychology review*, 23, 457-477. Hämtad från: <https://research.vu.nl/en/publications/teacher-wellbeing-the-importance-of-teacherstudent-relationships>

Wallin, F. (2019, 24 januari) Så påverkas skolan av den fysiska lärmiljön. *Skolvärlden*. Hämtad från <https://skolvarden.se/artiklar/sa-paverkas-skolan-av-den-fysiska-larmiljon>

Wallin, F (2017, 8 maj) Lärarutbildningen storsatsar på ledarskap. *Skolvärlden*. Hämtad från <https://skolvarden.se/artiklar/lararutbildningen-storsatsar-pa-ledarskap>

Bilagor: Intervjufrågor

Inledande frågor

1. Hur gammal är du?
2. Hur länge har du arbetat som lärare?
3. Är du behörig i de ämnen du undervisar i?

Vad innebär studiero för lärare i år 6?

4. Vad innebär studiero för dig?
5. Har ni som skola gemensamma regler för trivsel i klassrummet?
6. Hur har reglerna tagits fram?
7. Vad gör du om eleverna inte följer reglerna?

Hur arbetar lärare i år 6 för att uppnå en hög studiero?

8. Hur arbetar du för att uppnå en hög studiero?
9. Hur ser din lektionsstruktur ut?
10. Hur gör du för att ha en god relation med eleverna?

Vilka faktorer i klassrumsmiljön kan gynna samt missgynna hög studiero?

11. När anser du att studieron är som bäst?
12. Kan du ge några exempel på faktorer som bidrar till en hög studiero?
13. Kan du ge något exempel på när studieron har störcs?
14. Vad gjorde du för att få tillbaka den?
15. Kan du ge exempel på faktorer som minskar studieron?

Observationsschema klassrum

1= i låg grad/inte alls 2=i relativt låg grad 3=ganska hög grad 4= i mycket hög grad

Område	Indikatorer	Värde	Exempel
Trygg och uppmuntrande lärmiljö	1	Skapar en positiv anda genom sitt eget bemötande av eleverna	<ul style="list-style-type: none"> -Pratar med eleverna på ett positivt sätt. -Visar empati och förståelse för elevernas mående. -Ser till att misstag ger ett positivt lärande. -Lyssnar på eleverna och låter dem prata till punkt. -Bemöter åsikter med respekt och intresse.
	2	Stimulerar eleverna att bemöta varandra väl	<ul style="list-style-type: none"> - Uppmuntrar elever att lyssna på varandra. - Uppmuntrar eleverna till att delta i samtal i grupp/klass. - Uppmuntrar eleverna att säga vänliga saker om varandra.
	3	Har positiva förväntningar på eleverna och stöttar dem.	<ul style="list-style-type: none"> -Ger positiv respons på elevers ansträngningar. -Uppmuntrar eleverna till att göra sitt bästa. -Visar respekt för elevernas arbetsinsats. -Uppmärksammar elever som verkar passiva.
	4	Upprätthåller studieron	<ul style="list-style-type: none"> -Ingriper om någon pratar nedlåtande eller kränker någon. -Ser till att ingen blir störd av någon annan.

Område	Indikatorer	Värde	Exempel
--------	-------------	-------	---------

Tydlighet vad gäller mål, innehåll och struktur.	5	Genomför en genomtänkt start av lektionen	-Visar vilka mål eleverna ska arbeta med. -Berättar vilka olika aktiviteter som kommer ske under lektionen och vilket syfte det är med dessa. -Kopplar dagens lektion med tidigare lektioner
	6	Genomför en strukturerad lektion	-Ser till att alla elever vet vad de ska göra under lektionen. - Ser till att arbetet efter gemensam genomgång påbörjas utan att det blir oroligt i klassrummet.
	7	Avslutar lektionen på ett genomtänkt sätt	-Gör en sammanfattning och reflektion i slutet av lektionen. - Pekar framåt på fortsättningen.

Område	Indikatorer	Värde	Exempel
--------	-------------	-------	---------

Fysisk miljö i klassrum	8	Adekvat möblering	<ul style="list-style-type: none"> -Hela möbler till alla elever. -Alla har en egen bänk och sittplats. -Möjlighet att sitta i grupp. - Möjlighet att sitta ensam. - Läraren kan överblicka alla elever samtidigt.
	9	God ventilation	-Rätt antal elever i förhållande till klassrummet.
	10	Synintryck trevligt	<ul style="list-style-type: none"> -Harmonsiska eller glada färger. -Mycket saker framme. -Mycket som står på tavlan som inte används för lektionen. -Fönster mot skolgård.
	11	Lite buller	<p>Avsaknad av:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Hög ljudnivå i klassrummet. - Surr från ventilation. - Ljud från korridor. -Ljud från stolar och bord. -Slagljud från bänkklock.
	12	Lagom temperatur	<ul style="list-style-type: none"> -Persienner finns att dra för vid solljus. -Temperatur runt 20 grader.